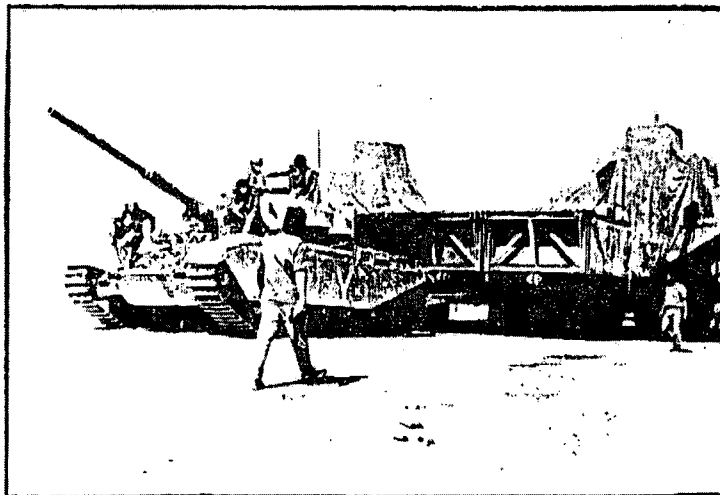
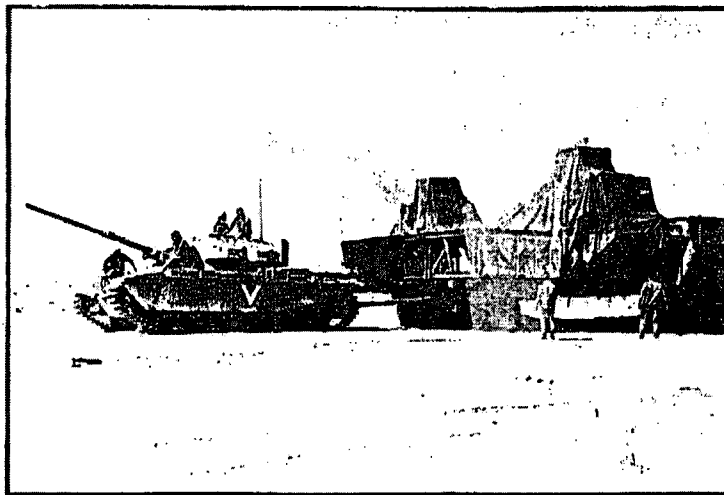
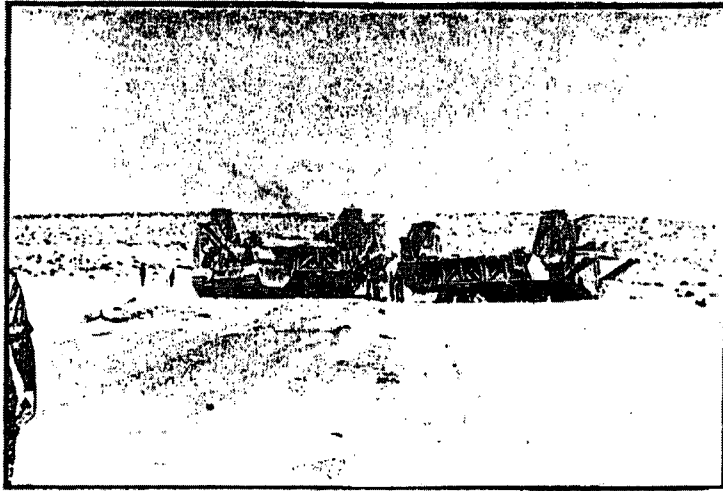
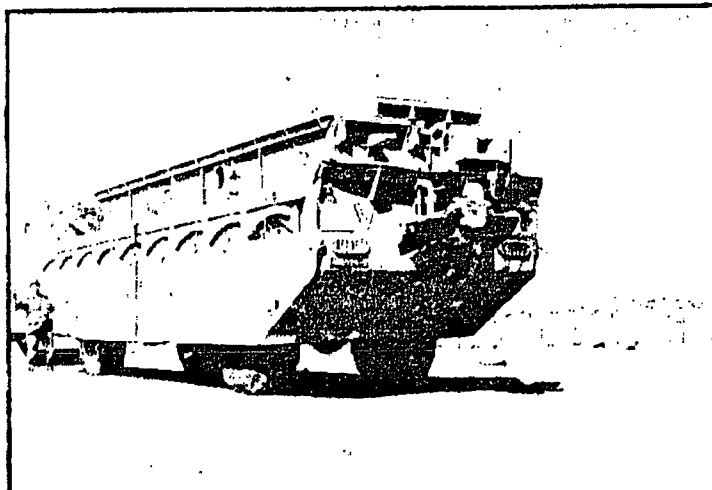
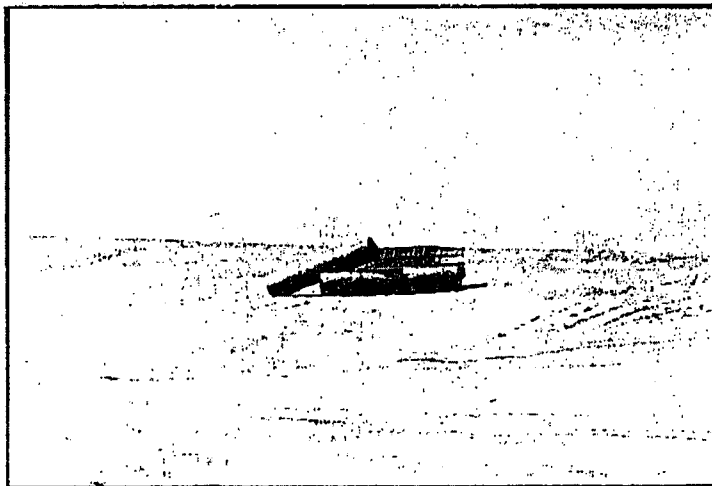
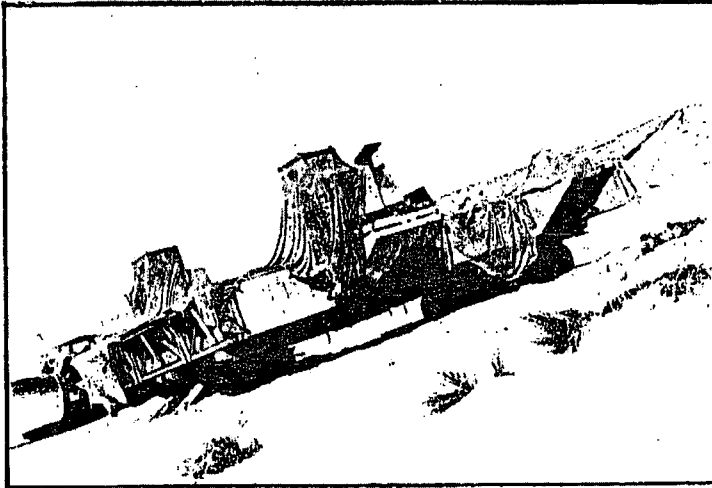

א ו ג ד ה 143
במלחמת יום-הכיפורים

גזירת הגשרים

האמצעים ששימשו את הצליחה

אוגדה 143 במלחמת יום הכיפורים (181)
ביצועיה של האוגדה בכללי על פי ימי הלחימה.

רקע

אוגדה 143 חיתה ערב פרוץ מלחמת יוה"כ אוגדת מילואים הבנויה על שלוש חטיבות שמוקמו במקומות הבאים:
בשדה תימן - שתי חטיבות טנקים מג"ח (48-M-חט' 421, ו-60-M-חט' 600), שצוותיהן צעירים יחסית, "בוגרי" מלחמת ההתשה, וחלקם השתחררו משירותם הסדיר רק כשנה לפני פרוץ המלחמה;
בפלוגות - חטיבה אחת ממוכנת שרמן (חט' 875), שלוחמיה ותיקים.
כחודשיים לפני המלחמה, עברה על האוגדה שורת חילופי גברי בפיקוד הבכיר:
אלוף שמואל גונן (ראש מה"ד), שהיה במינוי חרום מפקד האוג', נתמנה לאלוף פיקוד הדרום במקום האלוף אריאל שרון, שפרש מ-צה"ל וקיבל כמינוי חרום במילואים את הפיקוד על אוג' 143 (במקום גונן).
אל"מ יעקוב אבן נתמנה סגן מפקד האוגדה (התפקיד הבכיר ביותר, לאור היות מפקד האוג' איש מילואים).
באוגוסט 1973 (כחודש וחצי לפני מלחמת יוה"כ), ערכה האוגדה תרגיל שלדי אוגדתי מרמת מ"מ ומעלה ב-מא"ח 500 בצאלים - תרגיל ראשון בשורת תרגילים אוגדתיים בה החל צה"ל. בתרגיל יושמו התכנונים המבצעיים של האוגדה ושילובה במסגרת תכניות פיקוד הדרום.

יום א', י"א תשרי 7 אוקטובר (182).

עם שחר ה-7 אוק' הגבירו המצרים את מאמצייהם נאזורי הצליחה והקימו כשמונה גשרים לצליחת חי"ר ושריון. במשך כל היום המשיכו יחידות מאוגדה 252 (האוגדה הסדירה של סיני וכוח קלמן האוגדה המאולתרת במרחב בלוצה) במאמצייהן לסייע למעוזי הקו הראשון ולתעוזים לעמוד בפני גלי התקיפה המצרים.
בשעות לפנה"צ, קיבלה אוגדה 162 את הפיקוד על הגזרה הצפונית (מדרום לכח קלמן) ובשעות אחה"צ הגיעה למרחב סיני אוג' 143. עקב הגעתן של אוגדות המילואים ואתור מימדי הצליחה המצרית הוחלט בדרג הפיקודי לצמצם את תחום אחריות האוגדות: אוגדה 143 קיבלה אחריות מדרום האגס המר הגדול (לא כולל את המוצנע "בוצר", שעל הלשון בין שני האגמים המרים) וצפונית עד ציר "ספונטני" היורד אל דרום האי אל בלח - בין גזרות אוג' 162 מצפון ו-אוג' 252 מדרום.
בשעות אחה"צ, בהגיע כוחות המילואים, נכנסה חט' 14 בפיקוד אל"מ אמנון רשף ת"פ אוגדה 143 כחטיבת טנקים שלישית. (בכך חיתה אוג' 143 לאוגדה היחידה בחזית הדרום על טהרת סוג טנקים אחד-מג"ח).
חטיבה זו, חט' 14, חיתה חט' סדירה וב-יוה"כ שימשה כחטיבת הקו של אוג' 252 הסדירה לאורך תעלת סואץ-כשגודל 9 ת"פ חטמ"ר 275 בגזרה הצפונית, גד' 184 בגזרה המרכזית ו-גד' 52 בגזרה הדרומית. עד השעה 061700 לערך חדל גד' 9 מלהתקיים לאחר שמפרוץ הקרבות נפגע רובו ככולו.
בערך באותה שעה עבר גד' 52 ת"פ חט' 401, חט' העורף הסדירה של אוג' 252 והחט' שקודמה מביר תמדה לקבל אחריות על הגזרה הדרומית. במקום שני הגדודים קיבלה חט' 14 את גד' 401/79 (שהיה הקרוב ביותר בין גדודי חט' העורף 401 אל הגזרה המרכזית) ואת גד' 460/196 (גד' מ-בסל"ש, שהגיע כתגבורת בערב יוה"כ לעורף סיני. (183)

- (181) מתוך עוצבות חש"נ במלחמת יום הכיפורים חשל"ד חזית הדרום, אוג' 143, אוק' 74.
(182) הדווח הינו דווח אג"מי כרקע לדו"ח החימושי, מה הוא דווח על מצב היחידות וכשירותם תוך כדי לחימה.
(183) מתוך סיכומים שונים של היחידה וכן מתוך תולדות מלחמת יום הכיפורים בהוצאת מה"ד.

ב-071130 נפגש מח"ט 421 עם סגן מפקד האוגדה ליד צומת רפידיים והלה הורה לו להתכונן להיכנס ללחימה בשעה 1400 באזור ססה. מח"ט 600 קיבל הוראה מסגן מפקד האוגדה ברפידיים להתקדם מערבה על ציר "פדוי" (הכביש החדש מרפידיים אל מדרום לטסה)-לאחר שינוי משימות נע גד' אחד על הציר הזה ושני הגדודים האחרים נעו על הכביש הישן רפידיים-טסה.

בהעדר ידיעות כל שהן על היערכות כוחותינו וכוחות אויב החלו גדודי חטי' 600 במשימותיהם: גד' אחד תפס את צומת "פדוי"-מבדיל" ("מבדיל"-כביש טסה-מתלה) ואבטח אותו. שאר הגדודים נמצאו בדרכס ובשעה 1530 חולקו הטנקים שלהם והתארגנו לאבטחת המחנות בטסה.
באותה שעה לערך, הגיעה חטי' 875 (אחת החטיבות האורגניות של האוגדה) ומפקד אוגדה 143 הורה ל-מח"ט לעבור ת"פ אוג' 252.
בשעות הלילה נכנסו היחידות לחניונים ולהתארגנות כאשר הלווחים בכוננות גבוהה מפני פשיטת קומנדו מצרי בשעות הלילה.
בקבוצת פקודות אוגדתית שנערכה בערב ה-7-8 אוק' חולקו המשימות המתוכננות ליום הקרב של ה-8 אוק':

חטי' 421: תתפוש את ציר "ספונטני" כדי להשתלט על מתחם "הברגה" השוכן על ציר ה-חתי"מ מול הפירדאן ותכלום את פריצת האויב מזרחה.

חטי' 600: תתפוש עמדות בלימה ב"חמדיה" וב"כישוף".

חטי' 14: תהיה ערוכה לבלימה באזור "נוזל" ו"חמדיה" ותנהל קרבות נייחים עם כוחות אויב, שינסו לעבור מזרחה.

יום ב', י"ב תשרי, 8 אוק'.

חטי' 421 - היתה ערוכה עם שחר באזור "הברגה" עם שלושה גדודים, וזיהתה כוחות שריון רבים באזור "חזיון" (הפירדאן). היא פתחה באש מטווחים 3-4 ק"מ. לקראת השעה 1000 קיבלה פקודה לנוע למתלה ולכלום התקפת דיוויזיה 4 המצרית שניסתה לפרוץ מזרחה. בשעה 1330 הגיע הגדוד הראשון למיתלה וכאן מצאה אותו הודעת ביטול משימה. החטיבה חזרה צפונה.
ליד מעבר הג'ידי נפגש ה-מח"ט עם מפקד האוגדה, ובקבוצת פקודות חפוזה נצטוותה החטיבה לנוע במהירות לטסה, לעלות על ציר "טליסמן" (ציר מטה-אגם-תמסח), לבלום באזור "ציונה" ולכבוש את מתחם "חמוטל" (על ציר "טליסמן") במקביל הוטל על חטיבה 600 לכבוש את "מכשיר" שמדרום ל"חמוטל".
ב-1700 החלה ההתקפה: גד' 421/257 עלה על "חמוטל", דיווח שהיעד בידו, אך החל לספוג טילים מכיוון "מכשיר" שלא נכבש בשלמותו. ה"מג"ד קיבל פקודה לפנות נפגעים ולחזור להתרכז באזור "ציונה".

חטי' 14 המשיכה בבלימה בגזרת "נוזל" ומדי פעם שיפיה עמדות לפנים. כלילה נכנסו היחידות לחניונים, כשהן מצופפות את הטנקים ע"מ לייעל את השמירה למקרה של תקיפה.

כלילה נערכה אף קבוצת פקודות אוגדתית ובה הוטל שוב על חטי' 421 לנסות לכבוש את "חמוטל". משימה זו היתה חלק מן המאמץ האוגדתי לחילוף לוחמי המעוז "פורקו" (צפון אגם תמסח).

יום ג', יג', 9 אוקטובר

בבוקר פרצו שני גדודים מ-חט' 421 לעבר "חמוטל", בחיפוי הגדוד השלישי מצפון ל"ציונה".
שני הגדודים פרצו באש מרוכזת לעבר טנקי האויב ורכב אחר שהיה בדרכם, השמידו מאות חיילי אויב וסייעו לכוח מחטיבה 14 לחלץ את אנשי מעוז "פורקן" אשר המתינו בשטח. אמנם נמצאו כוחותינו מערביה ל"חמוטל" אך היעד עצמו לא נכבש.
כוח חט' 600 יצא במקביל לכיבוש "חורבה" (מול האגם המר הגדול) כ-15 ק"מ דרומית ל"כישוף". המקום נכבש והכוח השאיר חוליית תצפית בנקודה שולטת זו עד ה-17 אוק'. ב-0730 קיבל מח"ט 600 פקודה לכבוש את "מכשיר". למשימה זו יצא גד' 600/410 בחיפוי ג' 409. להתקפה זו ניתן סיוע ארטילרי. ההסתערות על היעד היתה קשה ונבלמה באש ארטילרית של האויב ממנה נפצע ה-מג"ד. ההתקפה נכשלה והגדוד חזר להתארגנות ממזרח למתחם.
בשעה 0930 פתחו המצרים בהתקפה מכיוון "מיסוריה"-טלויזיה" כשפניהם לעבר "חמדיה". מח"ט 600 הורה לכלים לעלות לעמדות תצפית ולפתוח באש בהיות האויב במרחק 1800 מ'. ואמנם, עם קבלת הפקודה, טווחו כוחותינו את טנקי האויב והשמידו 35 כלים. יתר הכוח המצרי נסוג והתארגן להתקפה מחודשת כעבור שעה, אך זו נשברה בקודמתה.
בשעה 1030 תוכננה התקפת נגד של חט' 600 על "טלויזיה"-מיסוריה" ו-חט' 14 מדרום לעבר ציר "עכביש"-טרטור". על התקפה מתואמת זו פיקד סגן מפקד האוגדה, גדוד 600/410 קיבל אישור סגן מפקד האוגדה לאגוף מצפון בין "מכשיר" ו"חמוטל", נכנס למארב נ"ט ואיבד 10 טנקים (4-5 השאיר בשטח). לגדוד נגרמו אבידות רבות (ביניהן 12 נעדרים) והוא יצא בשלב מוקדם זה מתמונת הקרב.
יתר החטיבה המשיכה ונתקלה בכוחות אויב שירו טילים ובזוקות ופגעו בטנקים. ה-מח"ט הגיע למסקנה כי לפניו מערך מצרי צפוף, וכל התקדמות נוספת משמעותה אבידות נוספות.
החטיבה חזרה לאזור "חמדיה". בלילה עברו ג' 407 ו-409 להתארגנות ב"יוקון" ואילו 410 ב"מכשיר".

חט' 14: ביצעה התקפתה מדרום לצפון, והגיעה לאזור "טלויזיה", חילצה כמה פצועי מ-חט' 600 ואח"כ החליפה חלק מהחטיבה 600 בעמדות ב"חמדיה" למשך הלילה.

חט' 421: קיבלה פקודה בשעה 1400 לערוך לחזור ל"צילון" (טסה) ו-חט' 500 (איב 162) עמדה להחליפה. עקב טעות, הגיעו שתי החטיבות ל"צילון" ואז נשלחו שני גדודים מ-חט' 421 חזרה לאזור "ציונה" ו"חמוטל".
בלילה שוב נערכה קבוצת פקודות אוגדתית, בה חולקו המשימות ליום המחרת.

יום ד', יד' תשרי, 10 אוק'

חט' 421 קיבלה שוב פקודה לכבוש את "חמוטל". לשם נשלח גד' 257 שנורו עליו שני טנקי מכיוון "מכשיר". נפגעו מספר טנקים מהגדוד התקפה זו נדונה לכשלון.
בשעה 0600 עברה חט' 600 קדימה והחליפה את חט' 14 בעמדותיה מאמש באזור "מכשיר" ו"כישוף". שעות היום והלילה הוקדשו להיערכות בעמדות הבלימה ובהחזרת כלים פגועים לכשירות.
חט' 14 עסקה בהיתארגנות בציר "מנדיל" עד ה-12 אוק'.

יום ה', ט"ו תשרי, 11 אוק'

כוחות חט' 421 החזיקו באזור "ציונה" ומסגול 205 וצפונה עד "חגית". "חגית" נכבשה ע"י גד' 264 מחט' זו.

בימים 12-13 אוק' המשיכה החטיבה להחזיק בשטחים שכבשה וכן ביצעה ירי ותנועה לבלימת נסיונות תקיפה של האויב.
ב-12 אוק' החליפה חט' 14 את יחידות חט' 600 בקו והאחרונים יצאו להתארגנות בציר "מבדיל", שם ביצעו תיקונים וטיפול יסודי ראשון מאז הירידה לסיני.

יום א', י"ח תשרי, 14 אוק'.
ביום זה יצאה דיוויזיה 21 המשוריינת של המצרים להתקפת נגד ראשונה במגמה להרחיב את ראש הגשר שכבשו המצרים.
הדיוויזיה תקפה עם שתי חטיבות שריון - כאשר האחת תוקפת באזור "חמדיה" ו-"מכשיר" והשניה באזור "חמוטל".
חט' 421 נערכה לבלימה באזור "חמוטל". במקביל לתנועת הטנקים הפעילו המצרים ארט' כבדה ולאחריה נמצאו הטנקים המצרים בטווחים של 200-300 מ' מכווחותינו.
באותה עת בלמו חטיבות 600 ו-14 באזור "חמדיה" ושוב נקלעו למצב של קרב שב"ש (שריון בשריון) בטווחים של פחות מ-200 מ'. בקרב שנמשך כשעתיים, השמידה האוגדה כ-90 טנקים מצריים ושברה לגמרי את ההתקפה הדיוויזיונית.
בשעות אחר הצהריים במסגרת כוונת עליחה של כוחות צה"ל, הגיע חפ"ק מפקדת האוגדה ל-מפח"ט 600, משם צפה ותכנן את הפריצה לראש הגשר ויחד עם חפ"ק החטיבה ערך סיורים ותצפיות לעבר צומת "עכביש"-לקסיקון ואזור "לקקו" ו"טרטור". מסקנות ראשוניות שהועלו היו, כי מול גזרת האוגדה ניצב בשלב זה המערך החלש ביותר בכל הגזרה של המצרים. באותה עת הורה מפקד האוגדה ל-מח"ט 600 לנוע ולהחליף את חט' 14 בעמדתיה ("חמדיה").
לקראת ערב קיבלה חט' 421 דווח מ-חט' 600 כי היא מזהה שלושים טנקים נעים צפונה מכיוון "מיסורי" באזור "פוטון" ומגמת פניהם לעבר גזרת החטיבה.
מח"ט 421 שלח את גדוד 599. זה ארב לכוח המצרי, חיסל ממנו 30 טנקים ובכך השלים את השמדת הדיוויזיה ה-21.

יום ב', י"ט תשרי, 15 אוקטובר (184).
ביום זה נערכה קבוצת פקודות אוגדתית לצליחת תעלת סואץ.
בקבוצת הפקודות הוטל על חט' 421 לצלוח ראשונה את התעלה. על חט' 600 הוטל לכצע התקפת הטעיה לעבר מתחמי "מיסורי"-טלויזיה, כשעה לפני ש-חט' 14 תתקוף בגזרתה היא ותפתח את השטח לגישת חט' 421 אל מקום הצליחה המתוכנן.
בפקודת המבצע לצליחת התעלה היתה התוכנית האוגדתית (למעט תקיפה ההטעיה של חט' 600) כזאת: חט' 14 מתוגברת בגדודי צנחנים ו-גד' טנקים נוסף מ-חט' 600, תחדור בתנועה לילית ב"תפר" שבין הארמיות 2 ו-3 (המצריות). תבצע איגוף מדרום לציר "עכביש" ותפרוץ בציר "לקסיקון" צפונה להדיפת המערך המצרי. בכך תאפשר לחטיבה 247 (צנחנים), בפיקוד אל"מ דני מט, לצלוח את התעלה, לכבוש מאחז בגדה המערבית, ומיד לאחר תפישת ראש הגשר תצלח חט' 421 עם הציוד המתאים ותפרוץ את המערכים המצריים כמערב, שעת ה"ש" נקבעה ל-1800.
ב-1700 פתחה חט' 600 בהתקפת ההטעיה על המערך הדיוויזיוני המצרי ב"מיסורי" בסיוע ארטילריה אוגדתית. חט' 14 פיצלה כוחותיה בהתאם למשימות בשטח. התנועה היתה בין כוחות אויב רבים המצויידיים בנשק נ"ט רב ובאמצעים ללוחמת לילה. נראה כי ההתקפה המשולבת מצד אחד והמפוצלת לכמה כיוונים מצד שני גרמה לבהלה בקרב המצרים שלא ידעו לאן פונים כוחותינו וכך לא זיהו את השלב הראשון של הפריצה.
הכוחות ניהלו קרבות באזור החווה הסינית והשמידו בסיסי טילים שהספיקו המצרים למקם במזרח התעלה. לכוחות הפורצים נגרמו נפגעים רבים, ועקב תפישת הצומת "לקסיקון"-טרטור ע"י המצרים התעכב פינוי הנפגעים לאחור.
ב-1900 החלו כוחות חט' 421 לנוע מערבה בציר "עכביש" כאשר הגדודים גוררים את אמצעי הצליחה. גשר הגלילים נקרע והושאר מאחור.

(184) פרוט נושא הצליחה יפורט בפרק בכללי בלבד.

יום ג', כ' תשרי, 16 אוקטובר.

בעוד חט' 600 מנהלת את ההתקפה נגד כוחות אויב עדיפים (בכמויות) במתחם "טלויזיה", המשיכה חט' 14 בלחימה וכבשה עם שחר את צומת "לכסיקון"- "טרטור". במקביל בוצעה התקפה עם שני גדודי טנקים על החווה הסינית, אך היא לא נכבשה וכוחות אויב רבים היו באזור כאשר בקו המים כבש ישבו כוחותינו. חט' 421 החלה לעבור מערבה לאחר שנפרצה הסוללה. הגדוד הראשון צלח בעזרת התמסחים (ר' ילואה). משהוברר כי תיקון גשר הגלילים יארך כ-24 שעות, הורה מפקד האוג' ל-מח"ט 421 להינתק מהגשר ואחריות הגרירה הועברה ל-חט' 600. (185).

בעוד שני גדודי חט' 421 נעים לעבר ראש הגשר, המשיך גדוד החוד שלה, שצלח, לטהר את שדה-התעופה דורך-סואר ולהשמיד כוחות אויב בדרכו, על מנת להרחיב את ראש הגשר אשר נתפש ע"י חטיבת הצנחנים 247.

כהמשך המשימה בגדה המערבית, הטיל מפקד האוגדה על חט' 421 להשמיד מספר בסיסי טילים במרחב ולהתקדם מערבה.

החטיבה חצתה את מרחב "צח" והמשיכה ל"מקצרה". בדרכה נתקלה בכוח מצרי משוריין, ניהלה איתו קרב ולכסוף השמידה אותו. לאחר מכן, המשיכה החטיבה בדרכה והשמידה עוד שלושה בסיסי טילים מצפון לציר "ורדית".

לקראת השעה 1400, קיבלה פקודה מהאוגדה לחזור אל אזור הגשרים שעל תעלת המים המתוקים ולאבטחו. במשימה זו נשארה החטיבה גם בשעות הלילה.

יום ד', כ"א תשרי, 17 אוקטובר.

בשעות ל-פנה"צ, קיבל מח"ט 600 הוראה לעבור ת"פ-אוג' 162 למשך כמה שעות ולסייע בידה למנוע התקפת אויב ב"מכשיר" וניתוק ציר "עכביש". בתום משימה זו, כעבור שעות ספורות חזרה החטיבה לאוגדה 143. לקראת השעה 1530 יצרה אוגדה 162 מגע עם חט' 25 המצרית, שהתקדמה מדרום לגזרתה ראש הגשר הישראלי. תנועת הטנקים נצפתה ע"י יח' מ-חט' 600, שדווחה על כך לאוגדה 162.

בגדה המערבית, באזור ראש הגשר, המשיכו המצרים להזרים כוחות ע"מ לפגוע במהלך הצליחה של כוחותינו. חט' 421 נערכה מול יחידות השריון וה-חי"ר הממונע המצריים באזור "אורי" ולאחר קרב שב"ש נשברה התקפת הנגד המצרית.

חט' 14 השלימה את השמדת החטיבה המצרית 25, אשר התקפתה נשברה ע"י אוג' 162. במשך כיומים בלמה חטיבה 14 נסיונות פריצה של יחידות שריון מצריות שנעו לעבר ראש הגשר. כוחות אלה לא היו גדולים במיוחד ולפיכך ניצלה החטיבה את הזמן להתארגנות.

בשעה 1530 לערך, נקרא מח"ט 600 לקבוצת פקודות אוגדתית ב"לקקו". שם הוטל על החטיבה להחליף כוחות של אוג' 162 שהיו פרוסים על "עכביש" וכך לאפשר ל-אוג' 162 לחצות את התעלה ולהתפרס בצידה המערבי.

יום ה', שמחת תורה, כ"ב תשרי, 18 אוקטובר.

חט' 421 קיבלה פקודה לכבוש את אזור "גשירה". בתנועה למתחם השמידה מערך ארטילרי ובסיס טילים. באזור "גשירה" לא נתקלה החטיבה בהתנגדות ראויה לשמה והתמחס נכבש ללא נפגעים. אל החטיבה הצטרפו יחידות צנחנים וטנקים מ-חט' 460 שהיו בתנועה מערבה. באותו יום הופלו שלושה מסוקים, שניסו לתקוף את ראש הגשר. חט' 14 התארגנה ואבטחה את אזור ראש הגשר.

חט' 600 בגדה המזרחית שלחה שני גדודים לטיהור ציר "טרטור" ולפינוי פצועים והרוגים באזור החווה הסינית. ב-181055 דווח ה-מח"ט כי טוהר ציר "טרטור" וכי הוא מוכן לגרור את הגשר. גדוד 600/410 הוצמד לגשר ובשעה 190100 הוכנס הגשר לתעלה.

(185) על כך ראיתי חילוקי דיעות שונים בנושא אחריות הגרירה.

יום ו', כ"ג תשרי, 19 אוקטובר.

כאמור, בשעה 0100 הוכנס גשר הגלילים לתעלה והגדוד שגרר חזר לאחור, על מנת להחליף בציר "שיק" את חטיבה 14 המתארגנת לצליחה. יתרת חטיבה 600 נעה בשעה 1140 על פי הוראת האוגדה, על מנת לעבור דרום "מיסורי" ללחוף ולקפל את מערכי האויב וכך להרחיב את אזור ראש הגשר. תוכנית זו בוצעה בתיאום ובצורה דומה גם בגדה המערבית על מנת לא לחשוף כוחות לאגף של האויב. בשעה 1000 חצתה חטי' 14 את התעלה על גשר הגלילים והוטל עליה לכבוש את מערך "אורחה", השולט על אזור החיץ החקלאי. על היעד ישבו גדוד קומנדו מצרי מחופר וסוללות נ"ט נ"מ וכלים נוספים. החטיבה הסתערה על המערך ובמקביל לחיבוש, טיהרו יחידות הצנחנים (שחצו אותה) את אזור החיץ החקלאי מדרום לצפון. חטי' 421 יצאה עם בוקר וכבשה שני גשרים באזור "חבית"- "נורה" והשמידה שני בסיסי טילים נוספים.

שבת, כ"ד תשרי, 20 אוקטובר.

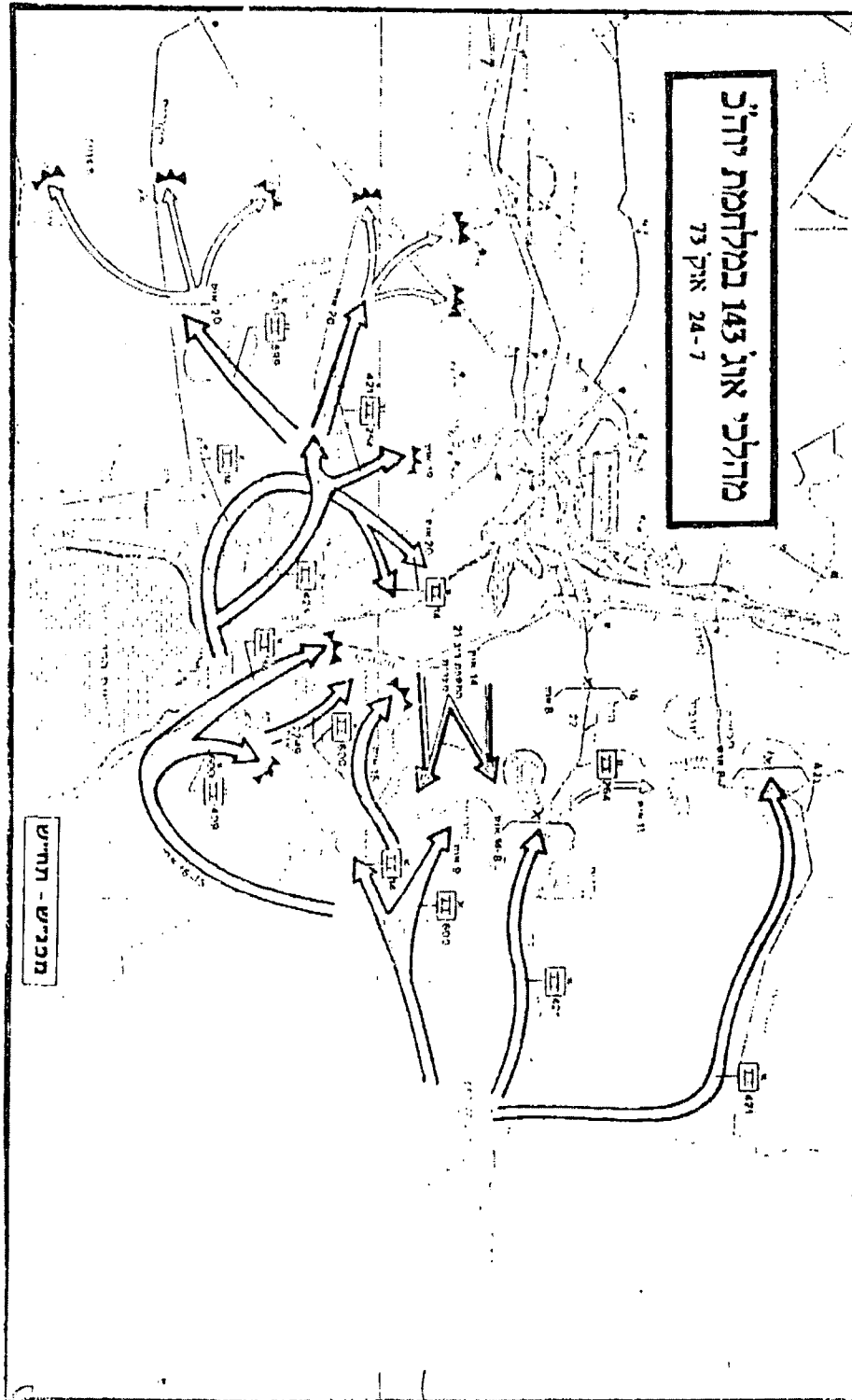
ביום זה, תפשה חטי' 421 את אזור "מקצרה" ואזור צומת "וודאות"- "ארזל". חטי' 600 המשיכה את הטיהור צפונה בצד המזרחי. ההתקדמות היתה איטית, ובדרכה נתקלה בכוחות רבים שניסו למנוע התקדמותה. חטי' 14 המשיכה בטיהור החיץ החקלאי באזור "טיב" ו"דרכון". גם כאן לא נתקלה החטיבה בהתנגדות בכיבוש הרמפות המצריות וביצעה פעולה זו במערב, במקביל לחטי' 600 בגדה המזרחית.

יום א', כ"ה תשרי, 21 אוקטובר.

ב-211030 נערכה קבוצת פקודות אוגדתית ב"חבית" 36 בגדה המערבית של התעלה. חטי' 600 קיבלה פקודה לתקוף את "מיסורי" בשעה 1300. שעת ה"ש" היתה תלויה בסיוע האוירי ולכן נקבעה לשעה 1530. החטיבה הצליחה בקרב זה רק באופן חלקי: בעוד גדוד 409 שלה משמיד 20 טנקים לאחר קרב של שעה וחצי, נקלע גד' 410 למטח טילים מאזור "מיסורי"- "אווה" ותוך מחצית השעה נפגעו כמעט כל 22 הטנקים שלו. ה-מח"ט ארגן את יחידותיו לחילוף נפגעי הגדוד. עם חשיכה, כינס ה-מח"ט את יתרת הטנקים לעבר ציר "שיק" ונכנס לחניון לילה. במשך יום ה-22, שיפרו יחידות החטיבה את עמדותיהן ודקות אחדות לפני הפסקת האש נפל טיל "זעפר" בין משאיות התחמושת של החטיבה והפיל שבעה חללים. חטי' 14 המשיכה בימים 21-22 בטיהור החיץ החקלאי עד להפסקת האש.

לאחר הפסקת האש

עם כניסת הפסקת האש לתוקפה, הופקדה אוג' 143 על חלקה הצפוני של מובלעת צה"ל ממערב לתעלת סואץ. בין האגם המר הגדול, המדבר והחיץ החקלאי בואכה איסמעיליה וכביש איסמעיליה-קהיר. החטיבות החזירו לכשירות טנקים שנפגעו בעזרת הגשתי"ס, והקימו מחדש גדודים שנשחקו. עם זאת עמדו בכבוד במלחמת ההתשה בה פתחו במצרים. במסגרת הסכם הפרדת הכוחות עם מצרים היתה אוגדה 143 האוגדה האחרונה של צה"ל ממערב לתעלה וכוחותיה היו האחרונים שחזרו לסיני. בתום סינוי המובלעת באפריקה. כשהושלם הסכם הפרדה, במרס 1974, היתה אוג' 143 אוגדת המילואים הראשונה שהשתחררה.

(186) מתוך עוצבות חש"ן במלחמת יוה"כ אוג' 143.

ח ט י ב ה 4 2 1 ע ר ב מ ל ח מ ת י ו ס ה כ י פ ו ר ר י ס

זהותה והרכבה וכיצד נראתה החטיבה ערב פרוץ המלחמה 6,7 אוקטובר 79. (187)

חטיבה 421 היתה כפרוץ במלחמת יוה"כ חטי' מילואים של טנקי מג"ח הבנויה מאנשי צוות צעירים יחסית, משתתפי מלחמת ההתשה וחיללים שהשתחררו זמן מה לפני מלחמת יוה"כ. החטיבה נבנתה במהלך שנת 72-73, ועברה אימוני הקמה ב-מ"ח 500. בחטיבה, בפיקוד אל"מ חיים ארז וסגנו סא"ל ישראל סער (פוטש), היו שלשה גדודים:

גדוד 257

גדוד 264

גדוד 599

החטי' היתה חטיבת טנקים באוגדה 143, ובמסגרת האוגדה השתתפה בתכנונים מבצעיים בפיקוד הדרוס ואף ערכה סיורים להכרת הגזרה. חודש וחצי לפני המלחמה (אוגוסט 73) נטלה החטיבה חלק בתרגילי שלדי אוגדתי מרמת מ"מ ומעלה ב-מאמ"ח (במתקן אימונים חטיבתי) 500 במסגרת אוג' 143. בתרגיל זה, הראשון במסגרת תרגילי אוגדתיים בה פתח צה"ל, תורגלו המשימות הצפויות לחטיבה וטכניקות הלחימה המיועדות. בתקופה שקדמה למלחמה היתה החטיבה בתום אימוניה, תקניה מלאים באנשי צוות ובעלי תפקידים אחרים. טנקי החטיבה היו בתהליך הסבה ל-A-3 וכך בפרוץ המלחמה היו בחטיבה רק 22 טנקים ומעט מאוד דכב אחר. תוכנה קליטת טנקים נוספים במקומות הבאים:

48 טנקים מ-ביה"ס לשריון (חלקם נג'ולים וחלקם בשבטה).

15 טנקים מסדנה גייסית 550.

10 טנקים מ-בה"ד 20.

8 טנקים מ-מש"א.

סה"כ 81 טנקים היו אמורים להתקבל ממקורות חוץ. (188)

מ ג י ו ס ל ה י ע ר כ ו ת

ביום ששי ערב יוה"כ תשל"ד 5 אוק' 73 בבוקר, נתקבלה בחטיבה פקודת הכוננות. ה-מח"ט הורה לכל קציני החטיבה ולצוות הגיוס הראשוני להישאר נבתיים. ביום כיפור, ה-6 ב-אוק', שעה 0930, נתקבלה בחטיבה פקודת הגיוס. ה-מח"ט הוזעק מיד למחנה ומערכת הגיוס הופעלה.

(187) דווח מתוך סיכום חטיבה 421 בחוברות עוצבות שריון.
(188) בפרק החימוש של האוגדה ניתנת התשובה האמיתית שמצאתי כמה טנקים יצאו בסוף וכמה התקבלו ממקורות חוץ.

א פ ס נ א ו ת / ח י מ ו ש .

ביום שבת 6 ב-אוק' עם קבלת פקודת הגיוס בשעה 0930 נשלחו אנשי החימוש והאפסנאות למקומות שבהם היתה החטיבה אמורה לקבל טנקים. במקביל הוכנו המחסנים לקראת מסירתם לסגל המילואים.

מאחר שחלוץ סגל המילואים לא הגיע בזמן, נתקבלה פקודה מה-מח"ט לנפק ציוד ללא חתימה. כמות כלי הנשק האישיים בחטיבה היתה בדיוק לפי מספר האנשים. אך משום שכל חייל שבא לנשקיה קיבל "עו"זי" - קרה שלטנקיסטים האחרונים שהגיעו לא היה נשק. כחודש וחצי לפני המלחמה עברה החטיבה ממחנה חסה לשדה-תימן. רוב אנשי המילואים לא ביקרו במחנה החדש ולא הכירו את המחסנים. ההצטיידות היתה חפזת, החיילים לקחו מכל הבא ליד. תחמושת החטיבה היתה בכמות בלתי מספקת, רוב הציוד היה של טנקי פטון A-1.

לחטיבה חסרו 15 זחל"מים, היו רק 7 נ"נים וג'יפ סיור אחד. כן חסרו רוב מקלעי ה"בראונינג" ומקלעי ה-0.5 שהיו צריכים להיות לחטיבה. החוליות אשר נשלחו לבדוק את הטנקים בבסיסי הקליטה דיווחו כי לא שפר חלקה של החטיבה גס בתחום הטנקים. 22 טנקי החטיבה היו במצב טוב, רובם מזוודים. אולם הטנקים מ-ביה"ס לשריון ב-ג'וליס היו לאחר אימונים, חסרי ציוד, מכשירי הקשר והמקלעים היו מחוברים לשולחנות הלימוד התחמושת שהיתה במחנה חסרה. כשמפקדת ביה"ס כבר היתה בסניף, לא היה עם מי לתאם את העברת הציוד וקליטת הטנקים התנהלה באיטיות. מצב הטנקים של בסל"ש בשבטה היה דומה לאלה של ביה"ס לשריון.

גם הטנקים בסדנה הגייסית וב-בה"ד 20 לא היו מוכנים. חלקם נסבב טיפולים (גס דרג ג'), חלקם מושבתים וחלקם מפורקים.

בסופו של דבר יצאה החטיבה למלחמה עם 79 טנקים.

חלוקת הטנקים בגדודים:

- גדוד 599 - עם 22 טנקים (ממחנה החטיבה);
- גדוד 264 - עם 28 טנקים (מ-בסל"ש בג'וליס);
- גדוד 257 - עם 25 טנקים (מ-בסל"ש-קמ"ט בשבטה).

יום א', י"א תשרי, 7 אוקטובר.

בשעה 0500 החלה החטיבה לנוע על זחלים לסניף.

גדוד 599 נע ראשון לרפידיים דרך נאר שבע, קציעות וג'בל ליבני. זמן מה לאחר מכן יצא גדוד 257 באותו ציר ולאחריו גדוד 264.

בשעה 1130 נפגש ה-מח"ט עם סגן מפקד האוגדה, אל"מ יעקוב אבן, ליד צומת רפידיים. הלה הורה לו להתכונן להיכנס לחטימה בשעה 1400 באזור טסה.

בשעה 1330 נערכה קבוצת פקודות חפזת עם מפקד האוגדה אלנור אריאל שרון, בשטח שלפני טסה.

על החטיבה הוטל לחפוש את ציר "ספונטני" כדי להשוטט על מתחם "הברגה", השוכן על ציר ה-חמ"מ מול הפירדאן, ולבלוס שם את פריצת האויב מזרחה.

בשעה 1530 לערך הגיעו הכוחות לציר "ספונטני" ומיד יצא גדוד 599 לכיוון "הברגה" חפש עמדות בלימה והיה ככוננות לכיבוש אזור הפירדאן ("חזיון").

גדוד 257, שנע אחריו, הגיע לצומת "כרטיסן"-ספונטני בערך בשעה 1700 ונערך שם לחניון לילה.

גדוד 264 הגיע לרפידיים בשעה 1930 לערך, ביצע תדלוק, והמשיך בתנועה במגמה להצטרף אל כוחות החטיבה. בערב הורה מפקד האוגדה ל-מח"ט להיות מוכן לקראת המחרת כדי לחלץ את החיילים במעוז "חזיון" (הפירדאן).

ה-מח"ט נפגש עם מג"ד 599 בצומת "כרטיסן"-ספונטני ושם תכננו את הפעולה. סוכס כי לקראת שחר יעלה הגדוד על הצירים "חזיון" ו-"חביבה" לתוך המעוז, בחיפוי גדוד 257.

ח ט י ב ה 600 ע ר ב י ו ס ה כ י פ ו ר י ס

זהותה והרכבה וכיצד נראתה החטיבה ערב פרוץ המלחמה 6-7 אוקטובר '73

חטיבת טנקים 600, חטיבת מילואים, היתה עד פרוץ מלחמה יוה"כ חטיבת השיריון היחידה בעלת טנקי מג"ח M-60. החטיבה הוקמה במרס 1971 על בסיס של שריונאים צעירים, אשר אך זה סיימו את שירותם הסדיר, ומאחריהם "ותק" של לחימה בתקופת מלחמת ההתשה. גם פלוגות ה-חרמ"ש שהיו לחטיבה נבנו מלוחמים בעלי פוטנציאל גבוה ובעלי ניסיון בשדה הקרב. ה-מח"ט, אל"מ טוביה רביב, שימש ערב המלחמה כמדריך ב-פו"מ, והיו לו שני סגנים: האחד סדיר - סא"ל יהודה בכר, והשני איש מילואים-סא"ל מישקה נהוראי. ערב מלחמת יום הכיפורים היתה החטיבה אחרי אימון הקמה, אימון יחידתי, תרגיל שלדי חטיבתי עד רמת מ"מ ותרגיל שלדי אוגדתי במסגרת אוגדה 143 בפיקוד הדרום. כבכל חטיבת טנקים היו בה שלושה גדודים:

גדוד 407

גדוד 409

גדוד 410

כן היו בה פלוגת ג'פים חטיבתית בפיקוד סרון בני גלמי, פלוגת קשר חטיבתית בפיקוד רס"נ עמרי בר-דן וכן שאר יחידות תקניות לחטיבת שיריון. מחנה החטיבה היה נשדה תימן, על יד באר-שבע.

מגיוס להיערכות

ב-יוה"כ תשל"ד, ב-060930 אוק', התקבלה ב-מפח"ט פקודת גיוס. ה-מח"ט הוזעק מביתו, וכעבור 20 דקות הורה להפעיל את שני מרכזי הגיוס, בשדה תימן וביפו.

א פ ס נ א ו ת / ח י מ ו ש

בשעת קליטת החיילים ותחילת זיווד וחימוש הכלים, הקפידו על שמירת מסגרות האורגניות של צוותים, גם אם על זיווד טנק ענד איש צוות אחד בלבד. מאוחר יותר, עם גבור הלחץ להריץ קדימה כל פלוגה מוכנה, היה גם עירוב טנקים. בשעות לחץ אלה עמדה החטיבה כפני בעיות של חוסר ציוד חיוני.

תחמושת בטן נמצאה דרך קבע בבונקים ליד שדה תימן. תהליך הוצאת התחמושת מהבונקרים לא היה קל בגלל הגישה הלא נוחה. העמסת תחמושת ע"י חיילים הצריכה כ"א רב. ביוזמת ה-מח"ט וה-סמ"ט אוחרו שתי מלגזות והן סיעו בהעמסת התחמושת על 30 משאיות זיל, שדפנותיהן נפתחו במיוחד לכך. נתקבלו 30 טירונים, שתפקידם היה לסייע בהעמסה אך הם ביצעו את העבודה בצורה לא יעילה במיוחד, הן בגלל היותם מבוהלים והן בגלל חוסר ניסיון. עם התייצבות החטיבה, הוחלפו הטיירונים וגבר הקצב. הבעיה החמורה היתה מקלעים, לטנקי החטיבה עשו הסבה כדי להרכיב כמקלע מקביל את ה"בראונינג" (מקלעי M-73 התגלו כבלתי אמינים עוד לפני המלחמה). בפרוץ המלחמה היתה החטיבה בשלבי הסבה, כך שטנקים רבים היו ללא מקלעים מקבילים. עם יציאה, חסרו הפריטים הבאים: רימוני יד, תחמושת 3.8, מברשות לתותחים, ומשקפות (לקצינים היו משקפות).

ט נ ק י ס

החטיבה מנתה ערב המלחמה 111 טנקים מסוג פטון M-48. הכלים נמצאו עם פרוץ הקרבות במצב טכני תקין ועם מעט שעות מנוע, פרט למערכת גלודית אחת שהיתה אחרי אימון גדולי אך גם זו היתה אחרי טיפול 100 ונמצאה בסדנה.
ע"מ לחסוך בזמן, הוסעו חיילי הגדוד, התחמושת הכבדה והקלה לסדנה, ושם זוודו וחומשו הכלים. 2 טנקים נוספים נשלחו לחטיבה מ-בה"ד 20, והחטיבה (בתגבור 28 איש ב"בית השריון" בתל-אביב נעה בגמר ההכנות עם 113 טנקים.

ה ת נ ו ע ה ד ר ו מ ה

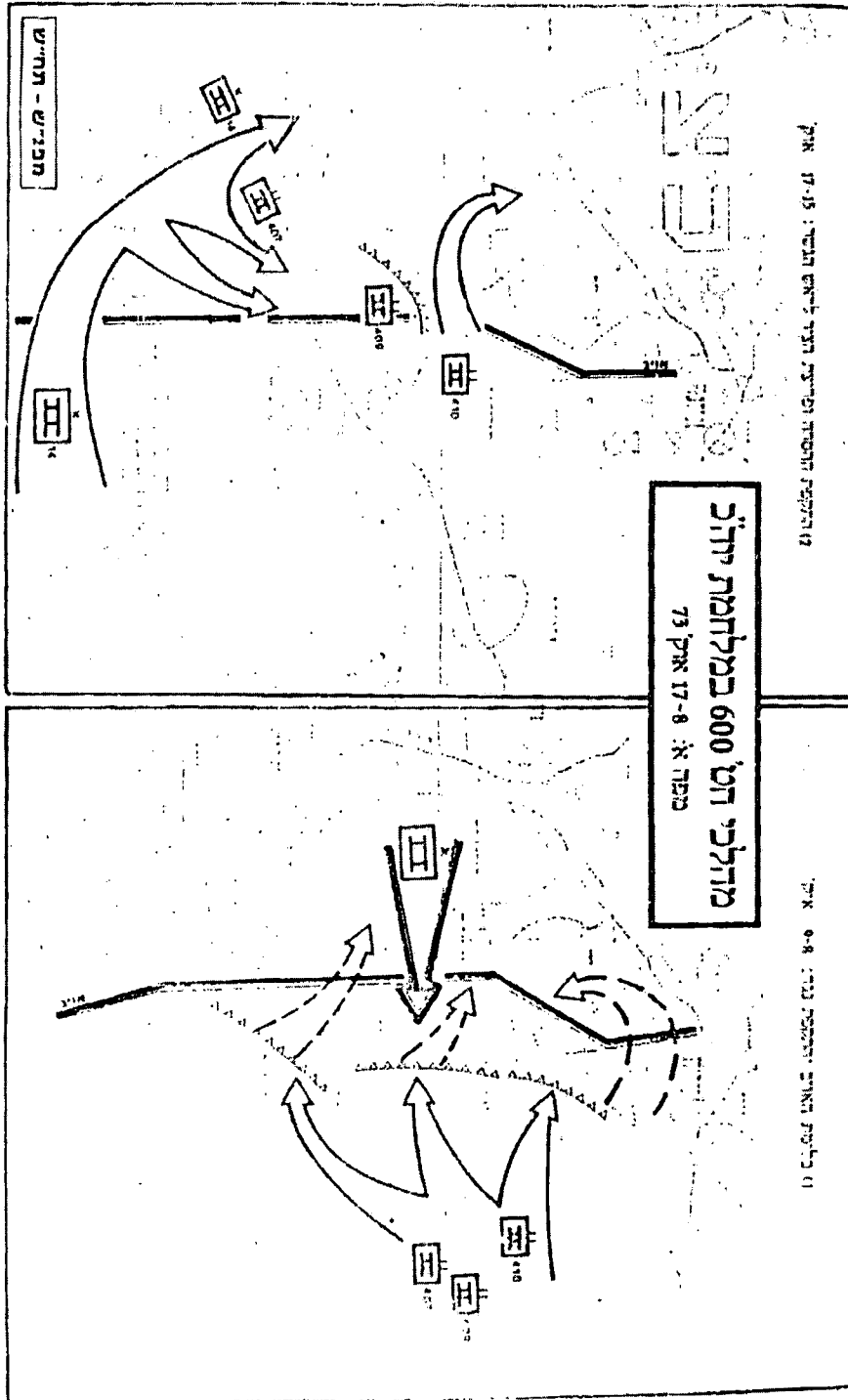
ב-060950 הגיע כאמור ה-מח"ט כאשר הידיעה היחידה שבידו היא על מתיחות גדולה בדרום ושהמצרים מתכוננים למלחמה. הפקודה היחידה שניתנה לו בשלב זה ע"י מפקדת האוגדה היתה לרדת בהקדם דרומה. אולם הלחץ ממפקד האוגדה על החטיבה גבר מ-061400 ואילך, והפקודה היתה להוריד למטה כל יחידה מוכנה, ולו הקטנה ביותר. בתחילה נאמר ל-מח"ט כי החטיבה חנוע על מובילים, אך בקבוצת פקודות אוגדתית שהתקיימה ב-062200, הודגש שהמצב קשה ויש לנוע במהירות. עם רדת הלילה גבר הלחץ להזדרז עד כי אי מילוי תחמושת והסתפקות ב-20 פגז לטנק. רק ארבעה מהפלוגות הראשונות הספיקו לחמש מלא. הפלוגה החמישית יצאה בחוסר של 18 פגז לטנק.
ה-מח"ט הציע לנוע בכביש נאר שבע - ניצנה - אבו-עגילה - ג'בל לכני - רפידים - טסה, והצעתו אושרה ע"י האוגדה.

יו ס א', י"א תשרי, 7 אוקטובר.

שתי הפלוגות הראשונות של החטיבה (מגדודים 409, 407) החלו לנוע בערך ב-070415. מיד אחריהם יצאו עוד שלוש פלוגות, כשה-חפ"ק החטיבתי נע בין הראשונות. על ה-סמח"ט הוטל לארגן את כל הדרגים בשירה חטיבתית ולנוע אחרי החטיבה. ה-סמח"ט השני (190) נשאר במחנה לארגן כוחות נוספים שיגיעו.
ב-071200 לערך הגיעו הכוחות הראשונים של החטיבה לרפידים. רק חלק מן הטנקים הספיקו לתדלק שם.
במקום קיבל ה-מח"ט הוראה מסגן מפקד האוגדה אל"מ יעקוב אבן, להתקדם עד ציר "פדוי" (הכביש החדש מרפידים מערבה, מדרום לכביש רפידים-טסה). ההוראה שונתה פעמיים. לבסוף יצא גדוד 409 על ציר "פדוי", ושאר שתי מפקדות הגדודים עם כשלוש וחצי פלוגות נעו על הכביש הישן רפידים-טסה.
בהיעדר ידיעות כל שהן על היערכות כוחותינו והיערכות האויב התחיל גדוד 409 תופש את צומת "פדוי" - "מנדיל" ("מנדיל" היה הכביש מטסה דרומה אל ממערב לציר הג'די). שאר הכוחות הגיעו לטסה החל מ-071530. רוב הטנקים תדלקו והתארגנו לאנטחת המחנות. בתנועה מהצפון נתקעו ארבעה טנקים, והם הצטרפו לחטיבה כעבור יום יומיים יחד עם הטנקים הבודדים שנשארו במחנה שדה תימן. בערב היה המח"ט בקבוצת פקודות אצל אריק שרון-מפקד האוגדה, במדגרת תוכנית פריצה למעוזים וחילוץ אנשיהם מתוכם. במסגרת זו הוטל על גדוד 407 לפרוץ "לפורקן" דרך "אליטמן". המשימה נימסרה לגדוד סמוך לחצות, אך בוטלה כשעה לאחר מכן. לקראת בוקר הוטל על החטיבה לתפוס עמדות בלימה "בחמדיה" - "בכישוף".

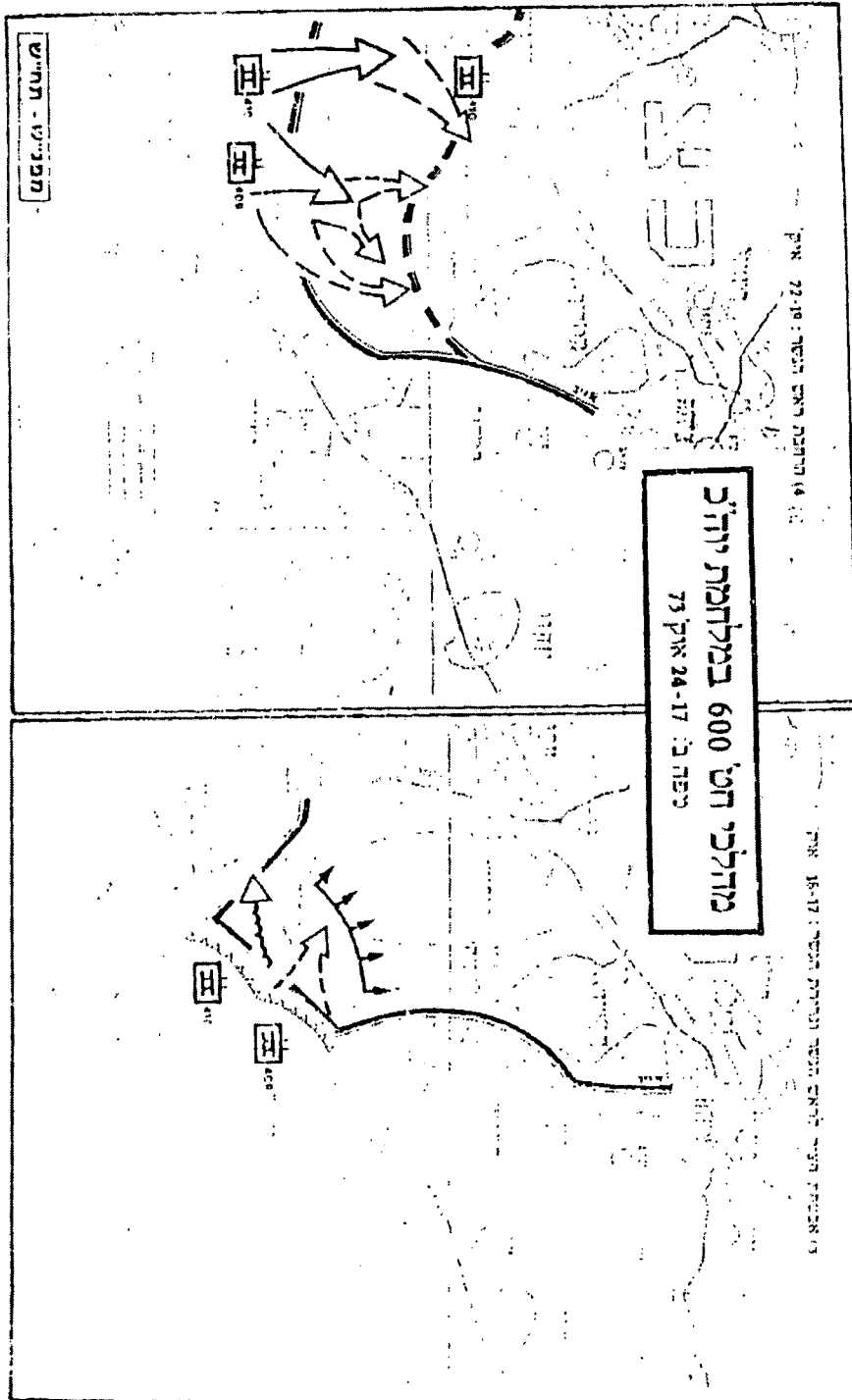
(190) בחטיבה היו שני סגנים למפקד החטיבה.

מפה מס' 49 מהלכי חט' 600 במלחמה יוה"כ מפה א': ב - 17 אוק' 73 (191).

(191) מתוך עוצבות חט"ן במלחמת יוה"כ אוק' 73.

מפה מס' 50 מהלכי חט' 600 במלחמת יוה"כ מפנה ב' : 17 - 24 אוק' 73 (192).

אוגדה 143 - חימוש

לאוג' 143 כאוגדת מילואים (בשונה מהאוגדות הקודמות אוג' 162 ו- 252) היו במהלך הגיוס וההתארגנות מספר רב יחסית של תקלות. בפרק זה אעמוד על המצב החימושי כולל גש"ח האוגדה ערב פתיחת המלחמה, מצב היחידות ביציאה מהימח"ים וכל זאת על מנת לחזק ולהבהיר למפקדים מה גרמה אי מעורבותם בנושא המנהלתי בהכנה למלחמה.

קיים הפתגם הידוע "...מי שלא טורח בערב שבת לא אוכל בשבת"... למרות שאוגדה זאת קיבלה על עצמה את ביצוע הצליחה בימים של ה- 19 - 18 אוק' 73 ובסופו של דבר עמדה במשימתה, הנני רואה זאת כיד המקרה. הערפל של הימים הראשונים בשלב הגיוס וההתארגנות העיבו והשפיעו על מהלכיה של האוגדה. אחזקת האוגדה במלחמה התאפשרה הודות לכוחות החימוש שהיו בשטח (לא במפקדת האוגדה) כמו הגש"ח ויחידות אחזקה אחרות, למרות שמצבם לא היה טוב ביותר.

הרכב אוגדה 143 במלחמה כלל את חטיבות: 421 על בסיס טנקים M48-A3, חטיבה 600 על בסיס טנקים - M60, חטי' 35 חי"ר, אגד ארטילרי 214, חטי' 14 על בסיס מגח שהצטרפה במהלך היום השלישי למלחמה ומנתה 86 טנקים בצליחה, חטי' חי"ר"ס 247, גד' הנדסה 229, גד' סיור משוריין (גדס"ר) 87 (193), אגד צליחה ואגד תחזוקה 812 שבמסגרתה נכלל גשח 862 גש"ח האוגדה. הסד"כ באוגדה (בימ"ח) היה: חטי' 421 סה"כ 79 טנקים (194). חטי' 600 סה"כ 72 טנקים. השאר היו בטיפול במתקן 500 (צאליס) בסדנא (195) בסוף יציאה החטיבה עם 113 טנקים.

באגד הארטילרי היו חמישה גדודים כשגוד אחד היה צריך להגיע משבטה. מצב האגד מבחינה חימושית היה שחצי מהאגד עבר החזרה לכשירות וחצי לא. מצב כלי רכב ב' באוגדה היה גרוע ביותר; כלים שהתקבלו מפקוד צפון ב"עסקות חבילה" שנעשו בין פיקוד צפון לדרום ולאוגדה, תפסו את האוגדה עם עשרות כלים לא כשירים ולא במצב נסיעה.

משאיות הזיל שהתקבלו, היו חייבות לעבור טיפול מעמיק מכיוון שהיו לאחר אימון, אך מפת חוסר זמן לא טופלו. עקב כל האמור לעיל נוצר מצב שעשרות כלי רכב הושארו בימ"ח ולא הגיעו לחזית. עיקר הבעיות ברכב היו מכללים ומצברי. התקלה העיקרית (194) בגיוס היתה לגבי טנקים של חטי' 421 שהיו אמורים להאסף מבית הספר לשריון, משבטה, מסדנא גייסית ממשי"א ומנה"ד 20. על פי הפקודות ערב המלחמה היתה אמורה חטיבה זו להגיע לסד"כ של 103 טנקים. ובסה"כ הצליחו לבסוף לאסוף 79 טנקים (על פי מקורות החימוש). כ-70 אחוז מהסד"כ.

שיתת ההצטיידות היתה "...שכל מי שמוכן יורד לכוון טסה מיד"... (196), לא במסגרות גדודיות אלא פלוגות פלוגות וכן יחידות המשנה. עקב ההוראה "...שכל מי שמוכן יורד"... לא נערכה קבוצות פקודות חימושית והכל נעשה בחוסר תאום מוחלט.

תקלה נוספת חמורה באוגדה זו היא נושא התחמושת (197). התחמושת היתה ארוזה במארזים אבל לא היו כלי הרמה (מלגזות) להרים אותם, כל זאת בנוסף למחסור הגדול בתחמושת, בעיקר בתחמושת ארטילרית. היה צורך להסיע כלי רכב לצריפין "לאסוף" תחמושת, דבר שעייב את יציאת הטנקים.

גה"ס האוגדה (גדוד ההספקה שנמצא באגד התחזוקה) נאלץ להתמודד עם בעיה של חוסר כלי רכב; במקום שיקבל 106 משאיות לפל' התחמושת קיבל הגה"ס רק 55 משאיות קרי 50% לערך ובהם כלים ללא אמצעי הרמה לתחמושת.

התקלה העיקרית לגבי גדוד ההספקה היה שאימנו אותו ארבע שנים קודם המלחמה להצטייד בבסיס תחמושת באר שבע ובמלחמה נשלח לבסיס תחמושת מרר בצפון.

- (193) בפרק האג"מ המצורף לנספח האוגדה מפורט הגיוס והתהליך עם הבעיות של צבירת הסד"כ ונושא זה בא רק להזכיר במעט על מה שקרה.
- (194) פרוט משיכת הטנקים ראה בניספח אג"מ מצורף חטי' 421.
- (195) פרוט משיכת יחרת הטנקים ראה בניספח האג"מ מחטי' 600.
- (196) כהגדרת רמ"ט האוגדה בכנס לקחים של האוגדה.
- (197) כאמור נושא התחמושת ביום הכיפורים היתה בעיתו של ק'חימוש ולא ק' אפסנאות.

לקח לגה"ס יום שלם כדי "לאחר את הצפון" בנושא התחמושה; לקח חשבוש שאותו לא הספיקו ללמוד מפקדי אגד התחזוקה בנושא ערפל הקרב ואי הוודאות בזמן פריצת מלחמה. אי היכולת לאמן את אנשי הגה"ס להצטייד בכל מקום אפשרי, אלא רק בב"ש גרם לעיכובים רבים ובמיוחד שעל כך היתה התראה מראש מהפיקוד שעלול להיווצר מצב שכזה. מצב חמור יותר היה אי ידיעתם של מפקדי הגה"ס על מיקומם של מחסני התחמושה באוגדה דבר שעיצב את משיכת התחמושוש שהיתה קיימת באיגדה. למרות הכל גה"ס האוגדה העביר 2800 טון תחמושת מכל המקורות כולל "במעשים בלתי מקובלים" פרט לתחמושת ארטילרית שהיתה באחריות מטכ"לית.

התחמושת ארטילרית היתה ברחיפה מטכ"לית. הוכח במלחמה זו שנמקום שהיה קצין כמלווה לשיירה או שדרה, התחמושת הגיעה וסייעה בהמשך הקרבות להגעתה למקומות שנדרשו.

בולט היה בגיוס חוסר רכב לחוליות טכניות פלוגתיות; כמעט אף גדוד לא יצא ערוך חימושית כפי שכתוב בספרים, כולל חטי פלג שהיתה שייכת לאוגדה אך לא נלחמה איתה; לגדודי החטיבה היו ערכות חלקי חילוף מושלמות שהוכנו על ידי מצל"ח, למרות זאת לא ניתן היה להעמיס חלקים אלו, והושארו כמניות גדולות מאוד בימ"ח, מה עוד שמה שכבר הועמס ונלקח, הועמס בידיים באיטיות תמאת חוסר באמצעי הרמה וניוד.

חלקי חילוף אחרים שהיו אמורים להיות מועמסים במשכן הקבע של האוגדה בשדה תימן לא היו בנמצא ומה שהיה לא היה מתאים לסוג הטנקים. רוב חלקי החילוף היו ברענון במצל"ח (מרכז ציוד לחימה) חלק מהחלקים היה גמור ומוכן ולא נמשך. לדוגמא, היו חלפים של טנקי I-A-M-48 בחטי 421 שלא התאימו, בעוד שהחטיבה היתה זקוקה לחלקים לסוג מגח A M-48. אולם למרות זאת הצליחו לצאת, להצטייד ולהגיע למלחמה כשעיקר הכוח הצליח להגיע לקראת יום ראשון מאוחר בלילה.

ק' החימוש האוגדתי בכל השלב הזה היה בערפל ולא ידע מה לעשות קודם. האם לרוץ ולטפל בטנקים האם לטפל בתחמושת האם לטפל ברכב. מספר ק' הקישור של האוגדה בחפשו את ק' החימוש לקבלת תמונת מצב:

... "עשיתי עוד פעם סיבוב, אני רואתי עוד פעם קצין האפסנאות איננו, ק' החימוש איננו. אח"כ כשאני יוצא החוצה אני נאמת פוגש את קצין החימוש תוקע שלטים בכניסה למחנה ומכוון שיירות. אני שואל (ק' הקישור) זה העבודה שלך, הוא אומר גם זה חשוב..."

בשלב התנועה - נעו מרבית כלי הרק"מ על זחליהם לחזית, כשמספר התקלות היה יחסית מועט. בחטי 600 התקלקלו שני מנועים וזחל אחד, בחטי 421 עיקר הבעיות היו סתימות דלק, חטי 475 חטי השרמן היתה עם הרבה תקלות של סתימות דלק והתרופפות רצועות אזורור.

עיקר הבעיות היו בכלי הארטילריה. עד כדי כך שבשלושת עד ארבעת הימים הראשונים לא הצליחו הכלים להגיע למערכת. התקלות העיקריות שהיו להם: התרופפות רצועות והתחממות מנועים. בתותחים מתניעים 160 מ"מ אופינו התקלות של סתימות דלק ואויר, תקלות הידראוליות והתחממות יחידות הכח (מנועים). כלים אלו התפזרו לכל אורך הדרך כתוצאה מחוסר טיפול מתאים בימ"ח בכלים אלו בשגרה של טרם המלחמה.

בטסה קיבלה האוגדה תחת פיקודה את שיירי חטי 14 (כאמור הושמדה כמעט כלי ביומיים הראשונים) והתחילה להעביר לחטי 14 גדודים שהגיעו מהימ"חים, בימים הראשונים של המלחמה החליפה חטי 14 גדודים: קיבלה את גדוד הסיור 87 כגדוד אורגני, לאחר מכן גד' מחטי 164 שהצליח להגיע משבטה ולאחר מכן קיבלה גדוד מבית הספר לשריון. מצב זה יצר לקח"ש האוגדה ומפקד הנש"ח בעיה של אי יכולת לדעת כמה כלים מיקומם ואיזה סוגי כלים.

החוליות הטכניות הפלוגתיות וקציני החימוש החטיבתיים עשו ריכוז גדודי של כל אנשי החימוש, העמיס אותם על מה שהיה ניתן לנוע בו ונסעו אחרי הגדודים. יש לציין שקציני החימוש החטיבתיים לקחו לפחות את אנשי החימוש הסדירים מהימ"חים וארגנו חוליות טכניות או (כתק"ל) כיתות תיקונים, (נסעו אחרי הטנקים וניסו ואף הצליחו לתקן רכב שנתקע בדרך. בחטיבה 14 רוכזו כל (החטי"גים) החוליות הטכניות הגדודיות תחת פיקודו של קצין החימוש החטיבתי והפעילו אותן בריכוז חטיבתי. תוך כדי פתיחת המלחמה ובהמשכה עסקו החוליות הטכניות הפלוגתיות של גד' הסיור ואלה שהיו בחטי 14 במינוי פצועים בגלל זכב הש"כ (שרות כללי) שהיה ברשותם.

כן נלחמו וסייעו לסמ"סים הפלוגתיים ואלה שלא נפגעו במלחמה. בשלושת ימים לאחר פתיחת המלחמה התרכזו כל אנשי החימוש בגש"ח 862 (גש"ח האוגדה) בסנת טסה. היות ולא היה להם במה לנוע סייעו לגש"ח בעבודתו. אחד הלקחים מהאמור לעיל הינו השילוב בין דרג א' לב' כשעה שאין לאחד מהם מה לעשות.

האוגדה קבעה את מפקדתה כטסה כשמשימתה בשלבים הראשונים של הלוחמה היתה בלימה באזור "מטורי" ו"מכשיר". לאחר מכן, שלב פריצה בציר "עכביש". בהמשך כל נושא ארגון הצליחה "במצמד", תפיסת ראשי הגשר באזור הצליחה, לאחר מעבר אוג' 162, תפיסת האזור הדרומי לאיסמעליה ותפיסת המערך מול המצרים. עיקר משימתה של האוגדה היתה הגנה על הגשרים לאחר הצליחה.

בעיות החימוש

- * תקלות טכניות פשוטות לטנקי המג"ח, השרמן והארטילריה שאיפיינו את האוגדה היו בעיקרן בעיות טכניות של אנשי הצוות ואנשי החימוש.
- * נסיעה בטנקים עד טיכת הדלק האחרונה גרמה לסתימות פילטרים (מסננים) ומשאבות הזרקה (משאבה שזרקה דלק לבוכנות).
- * צריחי טנקי המג"ח M60 בצליחה היו תפוסים מחוסר ידע של הצוותים בהפעלת הבלון שנועד כמיוחד לצורך צליחת כמעבר מים. בצריח קיים בלון שרוול אוויר עגול שנמצא בין הצריח של הטנק לתובה ובזמן מעבר כמכשול מים מנפחים את הבלון באויר ואז לא קיימת חדירת מים בין הצריח לתובה הטנק.
- * מיכלי דלק רבים נזלו כתוצאה מאי בדיקה בימ"ח והנסיעה הארוכה. היה חוסר בהנפקת במערכת הצידוד (הנקו זה נועד לגמישות בהפעלה) של הצריח.
- * בעיות קשות במצברים, קטבים שבורים, מצברים לא תקינים. בעיקר בשלב הראשון של היציאה מהימ"ח.
- * סתימות במסנן הדלק, כנראה כתוצאה ממים שנמצאו במיכלים מכיוון שהטולר עמד הרבה מאוד זמן כמיכלי הטנקים ולא רוענו. דבר שהצוות לא הקפיד על כך ולא היה יכול לדעת איך קיבל את הטנק מבחינה כשירותו.
- * דליקות בצריחים (צריחי הטנקים) וזאת בעיקר מנזילות שמן בידידות התחתון. כתוצאה מכך כאשר הטנק היה נפגע, הצריח היה ניצוץ מיידית.
- * מקלעי הטנקים מסוג M-73, M-74 לא פעלו ממאת חוסר ידע להפעלה של הצוותים.
- * מרגמה 60 מ"מ, המערכת לא ידעה לתפעל כלי זה ולא היתה ערוכה אליו פרט ליחידות החי"ר.
- * טנקי ה M60 היו שונים מטנקי ה M3 שכוחות המילואים היו רגילים אליו בסדר, דבר זה גרם לתקלות רציניות הן בהפעלת הכלי על ידי אנשי הצוות ואנשי החימוש.
- * תותחים - תותחים מתנועים 160 מ"מ; היתה עיקר הבעיה היתה במקבעי המנוע (מקום בו מחובר המנוע לשלדת הטנק) מקבעים אלו לא עמדו כירי הרצוף של התותחים עם מטען הודף (14) מיוחד. תוך כדי המלחמה נעשה שינוי במקבעים אלו.
- * חילוץ - במערכת האוגדתית החימושית לא היו קיימים שום אמצעי חילוץ, ואומנם בשלבים הראשונים לא היה צריך לבצע חילוץ, אך מאוחר יותר כן בוצעו חילוצים בשתי האוגדות 252 ו-162.
- * לצורך הצליחה קיבלה האוגדה את רס"ן חיים רוזן ק' האחזקה מהגייס שהיה תחת פיקוד האוגדה באזור הגש"חים (198).
- * הפגיעות העיקריות בטנקים שהיו לאוגדה, היו התהפכויות טנקים. כתוצאה ממוקשים הלכו זרועות. הסתבר תוך כדי המלחמה שבטנקי המג"ח M60 מחלקקלים רק הגלגלים ולא הזרועות בהם הם תלויים ומוטות הפיתול שלהם, דבר הנותן יתרון לטנק. היו פגיעות רבות במנועים, מיכלי דלק וקנים של הטנקים.
- * שליטה - קח"ש האוגדה כמעט ולא שלט במערכת החימושית. עיקר ניהול חימוש האוגדה בוצע על ידי ק' הקישור שהיה בה ועל ידי מג"ד הגש"ח דבר שניצפה מסתבר מראש ליכולתו של קח"ש הן על ידי ק' הקישור והן אנשים שביקרו אוגדה זו טרם מלחמה.

(198) דאה בנספח לפקודות התקפה "אכירי לב" מקומו של חיים רוזן.

השליטה העיקרית נעשתה דרך מערכת הקשר המבצעית של מפקד גדוד שרותי החימוש האוגדתי 862. ברשת זו ניתנו ע"י קח"שי החטיבות למפקד הגש"ח מקום הטנקים הפגועים דרישות לחלפים. מספר מג"ד הגש"ח:

... "אני לא האזנתי לרשתות שצריך להאזין להם. רשת חילוץ ופינוי האוגדתית ורשת מינהלה כך שאני לא יכול לתח הובה פריטים אם זה עבד או לא עבד כמו שצריך (199). "כולם עבדו על הרשת שלי וזה היה נוח כולם. גם לי בשלב ראשון זה לא הפריע כל כך".

בגמר הצליחה ובסיום המלחמה לאחר ההתארגנות של האוגדה כצד המערבי של התעלה התחילה האוגדה לארגן טיפולים לטנקים וחלק ניכר מהעבודה בוצע על ידי היחש"מ העורפי הנייח שהיה בסיני, יחש"מ 674/673. בוצעו החלפות קניס, החזרה לכשירות של כלי הרק"מ וכל זאת גם בהצמדת פלוגות גש"ח האוגדה לחטיבות.

סיכום:

אחד הלקחים העיקריים שהיו במלחמה זו והשלכותיה על חימוש אוג' 143 היה אי התפקוד וההכנות הנדרשות למערכה זו למרות היותה בשלבי הקמה סופיים לפני המלחמה. היו כלים בלתי מטופלים למרות שנעשו ביקורות על האוגדה קודם המלחמה. שאלתי היכן היו המפקדים הבכירים, מרמת המג"ד, מח"ט, דמ"ט ומפקד האוגדה? אי התעסקותם בכל מה שהיה קשור למנהלה ואחזקה באוגדה הביא לתוצאות גרועות אלו. (קרי היציאה לחזית כפי שיצאו).

לאחר המלחמה דובר רבות האם המערכת החימושית האוגדתית עם הסגל החימושי שלה היתה מטוגלת להשתלט על כל הימ"מים. הרושם שלי מקריאת הדוחות הוא שהאוגדה לא היתה מעורבת בכלל בכל מה שהיה קשור לימ"ח. לדעתי אין כאן שום סיבה לחוסר יכולת או אי יכולת לשליטה על מערכת זו. היתה כאן שאננות מצטברת שהולכה למצב זה. המפקדים כנראה לא ראו זאת בסדר עדיפויות הנכון. לכולם ידוע שבועדת אגרנט דובר רבות על נושא הימ"מים והמצב התמוז שלהם ערב מלחמת יום הכיפורים. כיום המערכת מאורגנת כראוי ולאחר מלחמת יום הכיפורים צה"ל עבר ארגון מחדש בכל נושא החרום ומוכן ברמה גבוהה מאוד למלחמה. חלקו הגדול ביותר של חיל החימוש הינו בהכנסתם לאחסנה יבשה כלי דק"מ רבים, שינוי שגרת הטיפולים שמאפשר לטנק, נגמ"ש, תותח וכלים נוספים כשירות של כושר טכני גבוה, בנשק, תחמושת, ציוד אופטי ומערכות יקרות שבטנק כולל זינוק ברמה הגבוהה ביותר שניתנת לעשייה. דבר שהוכיח עצמו כבר במלחמת שלום הגליל.

(199) הרשתות עבדו אך לא מילאו את יעודם.

פעילות גש"ח 862 - הגש"ח שתחזק את אוג' 143 במלחמה

בפרק זה אתאר את מהלכי הגיוס וההתארגנות של הגש"ח כגש"ח בהקמה, את יוזמתו של המג"ד תוך כדי המלחמה וגיבושו של הגדוד כמערכת שתיפקדה ואיחזקה את אוג' 143, למרות כל הקשיים שהיו לאוגדה בימיה הראשונים. זאת בנוסף לפעילות האג"מית של האוגדה שפורטה בתחילת הפרק האוגדתי הנוסף למערכת החימושית האוגדתית שתוארה לאחר פרוט מהלכיה של האוגדה.

כללי

בשונה מגדודי החימוש של אוגדות 252 ו-162 ארגונו וכשרותו של גש"ח 143 היה במצב התחלתי חמור, שאינו מוכן למלחמה. גש"ח 862 היה מיועד לאימון הקמה בחודש נובמבר 73. הגש"ח הורכב מכוח אדם של נפלטי סדנאות חטיבתיות (סדח"ט) חטי' 875, חטי' 204, וחטי' 401. פלוגתה הבסיסית הורכבה מיוצאי גש"ח 862 שהיה כפוף ליחש"מ 653. כוח האדם שהיה בגש"ח לא מויין ובעלי מקצוע, בעיקר אנשי מג"ח (קרי מכונאים), היו חדשים. השיבוץ שנעשה, נעשה על פי רישומי צה"ל ולא על סמך הערכות וראיונות אישיים עם בעלי המקצוע. הקצינים ומפקדי הגש"ח עברו אמון תרגיל קשר במסגרת תרגיל קשר אוגדתי בסוף חודש אוגוסט. למג"ד היתה זו היכרות ראשונה עם גדודו. ימ"ח הגש"ח היה עד כמה חודשים לפני המלחמה במחנה נתן בבאר שבע. הועבר למחנה פלוגות ליד קרית גת של היום ולא היה מאורגן כלל לאחר העברתו. בטיס כח האדם של הגש"ח ראוי מעט לפרוט וזאת מכיוון שכ"א הינו גורם משפיע בביצוע העבודה, ביוזמה ובתוצאות העבודה. כאמור, הפלוגות הקידמיות של החטיבות הורכבו מכ"א של ניפלטי הסדנאות החטיבתיות. במערכת הגיוס האוגדתית ביצעו ניפני בטרם המלחמה ופיזרו את שאר האנשים במקומות באוגדה (גדודים חטיבות) כשדווקא האנשים הטובים לא נשארו לגש"ח. כל בעלי המקצוע, בעיקר בעלי מקצוע מג"ח, היו חדשים. חלקם בחורים צעירים, בעיקר מפלוגה אחת שהגיעה מחטי' 401; השאר היו אנשי שרמן ו אקס שרמן, שעשו הסבה בחטי' 204. המ"פיים והמ"ממים לא הכירו זה את זה, רובם לא היו מוכרים למג"ד, ושיבוצם נעשה על פי המקצועות שחי"ח קבע להם ולא על ידי הכרה אישית ורמה מקצועית של כל אחד. האימון היחידי שעבר הגש"ח על ידי מסגרת חי"ח היה תרגיל קשר שבצעו הקצינים בלבד. ארגון כ"א העיב על הגש"ח בתחילת המלחמה, אך גובש תוך כדי המלחמה ונעשה מלוכד ומבצעי ככל מסגרת אחרת.

גיוס

מרכז הגיוס ומשרד הקישור - במשרד זה ישב קצין בדרגת מ"מ"ק (ממלא מקום קצין) ללא הכשרה שלישותית. כרישומיו היה אי סדר ומצב של עורך 200 בעלי מקצוע בלתי משובצים, דבר שסרבל את מערכת רישומי הגדוד. בעלי תפקידים כמו-מ"פ, סמ"פ וק"א אפסנאות גדודי היו בעלי תפקידים ברשת הגיוס, אך לא יכלו להתייצב בזמן בעת הגיוס. הגדוד גוייס ב-6 אוק' 73 בשעה 10.00, כאשר שיטת קריאת הצווים בצבעים שונים ברשת האוגדתית לא הוכיחה את עצמה. בעלי המקצוע הוסעו והובאו למחנה נתן במקום לפלוגות, מאחר ואף אחד לא התרוע לאנשי המילואים, ולא שינה את שיטת הגיוס מחדש לאחר העברת הגש"ח מב"ש לפלוגות. מה גס שהצווים עם הצבעים היו פחות ממספר היחידות, וכפילות הצבעים על הצווים או סימונים אחרים לא הועילו במקרה זה. בגלל חוסר היכרות של אנשים, וחוסר ידיעה על תפקודם היו עיכובים בגיוס עד שובץ כל אדם לתפקידו. מה גס שבעלי תפקידים חשובים ממ"פיים וסמ"פ היו עסוקים בגיוס ולא התפנו לקליטה והתארגנות. התייצנות כ"א היתה טובה מאוד-מעל 100 אחוז-ונוצר מצב בו הורה המג"ד לשחרר אנשים לכיתתם ולא לצרפם ליחידות אחרות מאחר ולא היה ציוד ורכב על מנת לצרפם לגדוד.

התארגנות

כאמור, ימ"ח הגדוד בפלוגות היה בשלבי התארגנות לקראת האימון. הציוד האישי אורגן לפי הוראת המג"ד כשבועיים לפני הגיוס, בעת ביקור הכרת הימ"ח, והיה מאורגן בעת הגיוס לפי פלוגות. הציוד היה מאוחסן בארבעה מכני פח שהקשו על הוצאת הציוד מהימ"ח.

כלי עבודה וציוד ספציפי - לא היו מאורגנים, ארגזי הכלים היו בתפזורת ולא מחולקים לפי מחלקות. חסר הרבה ציוד וכלים ספציפים כמו: מגבהים, פטישים, מחלצים, ערכות לפרוק זחלים (ערכות מזרע), מפתחות. בזמן ההתארגנות של אנשי המילואים אירגנה כל פלוגה לעצמה את כלי העבודה. נגד האפסנאי של הגש"ח היה חדש והובא לימ"ח הגדוד לקראת העברתו של הימ"ח ממחנה נתן לפלוגות, דבר שלא הספיק לעשות בנושא ארגזי הכלים לפני המלחמה.

נשק - בגדוד היו 350 כלי נשק במקום 730 עבור 730 חיליים שיגויסו.
רכב - בתחילת המלחמה קיבל המג"ד קצין סדיר שיעזור ויסייע לו בהכנת הגדוד. מספר המג"ד (200):

... "קבלתי קצין... שהיה הקצין הסדיר השני בגדוד והוא היחיד שהייתי יכול לשלוח אותו להתחיל לגנוב רכבים מכל מני ימ"חים מהסביבה כדי שיהיה לנו על מה לנסוע"...

ביום הגיוס נמצאו בימ"ח ארבע משאיות מסוג גאז, זחל"מ אחיד, ובנוסף להם היו ארבעה מחסנים ניידים של פלוגה אחת, וגם אלה היו כלי מצברים ובלמים ביום הגיוס. כן הצליח המג"ד לאסוף בליל הגיוס 13 משאיות זיל, רכב מימ"חים של חטי 217, וממחנה סירקין השיג כלים נוספים שתוקנו בלילה במחנה פלוגות.

אמצעי הרמה וגררים - ביום הגיוס לא היו אמצעי הרמה בגדוד, הגדוד קיבל שני צוותים מבה"ד 20 שהצטוותו בכ"ש בדרך עם הגדוד עם שני גררים.

בתי מלאכה ניידים - בגדוד היו שלושה בתי מלאכה מהסוג הישן (בולדוג) ובלעדיהם לא הייתה מתבצעת העבודה. לבתי המלאכה היו חסרים גוררי סיכה וריתוך שהושלמו לאחר מכן "בגניבה" מימ"חים שנעזבו על ידי יחידות הפיקוד ומימ"חים של האוגדה. זאת רק אחרי שלושה עד ארבעה ימים של פתיחת המלחמה.
קשר - מחסן הקשר של הגדוד לא היה מאורגן וכל דמיון לתקן היחידה היה מיקרי. לדוגמא, פלי ג' ירדה ללא מכשירי קשר כלל.

חלקי החילוף - בימ"ח היו קיימים חלקי חילוף לפלוגה אחת בלבד, כששאר החלקים היו במצל"ח באר שבע. כל פלוגה שהתארגנה והיתה בדרכה לסיני עברה דרך מצל"ח באר שבע והתארגנה מחדש בכל מה שקשור בחלקי חילוף. היות ומחסני חלקי החילוף של היחידה היו במצל"ח בכ"ש, הועברו כלים אלו לסדנא ממול בגרידה ובכלים נעשו טיפולי בלמים והנעה. למזלו של הגש"ח מחסנים אלו היו מלאים בכל הציוד הדרוש, ארגזי חלקי חילוף כיתתיים ומחלקתיים. מאחר ולא היה על מה להעמיס לקח הגש"ח את מה שנראה לו, ולא תמיד מה שאמנם נראה אותו היה צריך: "...השארנו הרבה מאוד ציוד במחנה נתן" (201)

חוץ מיחידות כח שהפלוגה הבסיסית הרכיבה במחנה נתן, חיברה גם מנועים לתיבות אלה היו המכללים היחידים של גש"ח. יתרת חלקי החילוף העיקריים, כמו מצברים, מנועי רכב ב', מצננים, מכללי חשמל - לא היו במצאי מצל"ח. חמור מכל, חלקי חילוף למשאיות "סיקס" שהיו "סוס ההובלה הקרבי" בעלי הנעה 4x4 עברו לא היו חלקי חילוף. דבר זה גרם לתקלות ונטישת רכבים אלו בתחילת המלחמה.

גיוס והתארגנות פלוגת תחזוקת הקשר - הפלוגה הייתה עדיין בזמן הגיוס במסגרת גדוד הקשר האוגדתי, אולם למרות זאת הושארה במחנה שדה תימן ללא אמצעים. לאחר פניית המ"פ למג"ד קיבל מעט מאמצעי הגש"ח (שישה כלי רכב ירמי וטנדר), התארגנה על רכב זה וירדה במסגרת הפלוגה הבסיסית לרפ"דים.

ההתארגנות הראשונית נמשכה כ- 36 שעות והמשך ההתארגנות היה בשלב הלוחמה, בו נאספו רכב ציוד וקשר וכן חלקי חילוף.
בזמן המלחמה השלים הגדוד את כוחו למצב בו יכל לנוע בתקן רכב צל"מ מלא של הגש"ח פרט לרכב הרמה (6*6 איל זחלי וגררי ריו לפי תקן).

(200) מתוך סטנוגרמת סכום 7/1/74 עמ' 8.
(201) דיברי המג"ד בעדותו עמ' 9.

נוהלי קרב חפוזים נעשו בימ"ח פלוגות לצורך תכנון הירידה לשטח הכנוס בתאריך 7/10 שעה 00300 לפנות בוקר, וקבוצת פקודות להמשך העבודה ב 08/10 בשעה 0700 בבוקר.

הפקודות שהתקבלו מרמת האוגדה (202) היו חפוזות וקבעו כי יש לרדת לכביש החדש ברפידים (ציר "פונדק"). הגדוד הוציא חלוץ ששילט את הדרך לשם, הדרך היתה ממחנה נתן לכיוון רפידים בכביש שבתה. כל פלוגה נעה לרפידים ברגע שגמרה להצטייד, נוצר מצב שכמה פלוגות עברו לפני הטנקים וחלקן אחרי הטנקים. יחידות הגש"ח אומנם קיבלו פקודות לחקן בדרכם כל מה שאפשר לחקן, כמובן תיקונים קלים ובעיקר ברכב ב'. בטנקים כמעט ולא נגעו משתי טיבות:

א. אותן פלוגות הגש"ח לא ידעו אלו חלקים יש להם עבור הטנקים.

ב. הגש"ח קיבל פקודה לרדת ולהגיע מהר ומג"ד הגש"ח תיאם עם קצין החימוש הפיקודי את נושא הירידה. הוסבר לו שיש על הציר חמש חוליות של יח"מ 653 שמבצעות חילוץ על הציר.

בשלב הלחימה: (203)

אוגדה 143 עסקה בבלימה מתאריך 7 אוקי (7 ועד 15 אוקי 71. לאחר מכן צלחה את התעלה, כבשה וטיהרה את האזור מדרום לאסמעיליה ובהתאם לכך הופעל הגש"ח. בגלל חוסר באמצעים ועל מנת לנצל את בעלי המקצוע, היתה שיטת הפעלת הגש"ח לא על ידי הוצאת כיתות ומחלקות לתיקונים, אלא ריכוז הצל"ח מפקודות פינוי שנקבעו על ידי מרכז האחזקה ברפידים, ונצול האמצעים הקיימים, בעיקר אמצעי ההרמה, לצורך ביצוע תיקונים. ריכוזים אלו יצרו אפשרות של ניצול מירב כח האדם והעסקתם בביצוע תיקונים.

הגדוד כולו התפרס בציר "פונדק", ולאחר שהוסבר למג"ד הגש"ח על ידי קח"ש האוגדה שיש רכוז טנקים בטסה, הוצאה פלוגה קידמית אחת כשאליה רוכזו כל אנשי המג"ח של הגדוד. פלוגה א' - פלוגת מג"ח-ישבה ב"טסה" מרבית קרב ההגנה, וב"צילון" ששם היה ריכוז גדול של תיקוני טנקים, ולאחר מכן דולגה הפלוגה ל"עכביש 55" עד שלב הפריצה. לאחר מכן דולגה הפלוגה מ"עכביש 55" ל"לקקו" ומ"לקקו" לציר "חבית" ושם היה סוף תנועתה. פלוגה זאת עבדה בכל זמן המלחמה בטנק המג"ח. היא לא עסקה בטנק אחר. השיקול היה כושרו של המ"פ והכנתו בטנקי מג"ח.

פלוגה קידמית ב' - מאחר והיתה פלוגה ותיקה, בעיקרה אנשי רכב ב', מוקמה מיד לאחר הירידה "בטסה הקטנה" ועסקה בתיקוני רכב ב' בכל האוגדה. לאחר מכן דולגה ל"לקקו" לתיקוני רכב ב' ורק ב"חבית" התארגנה מחדש כפלוגה קידמית מג"ח.

פלוגה ג' - המוגדרת כפלוגת שרמן התארגנה עם 11 כלי רכב, ובזמן הגעתם לרפידים הסתבר שחטי 578 שעזבה את האוגדה זקוקה לכוח אחזקה לטנקי שרמן. לאחר הוראת מרכז האחזקה ברפידים הועברה מחלקת השרמן לאוגדה 22 לאזור הג' ידי נשאה עם מפי הפלוגה ושתי מחלקות רכב ב' לבצוע תיקוני זרד. החוליות לכשרות של חטיבות שיצאו להתארגנות.

המחלקה הכללית המנוסה של הפלוגה (יוצאי שדח"ט 578) עסקה בעבודת מסגרות בטנקים, מתקוני מקלעים בטנקים שניזוקו.

מספר המג"ד:

... "כל חטי שיצאה מאחור, מח' המג"ח והמ"פ התנפלו עליהם וניסו לחקן כל מה שיכלו וזה בנוסף לטנקים הפגועים שהיו בטסה"...

לאחר מספר ימים הועברה לפל' מחלקת השרמן מהפלוגה הנטיסית והועמדה לאחזקת האגד הארטי לרי בכל שלבי המלחמה הבאים.

(202) לא הצלחתי למצוא ממי קיבל פקודות בעוד שהאוגדה בשדה תימן, וימ"ח הגש"ח בפלוגות.

(203) מהלכי הגש"ח במלחמה 6-24 אוקי 71 שבהמשך אציג מפות לפריסתו.

פלוגה בטיסית - בגלל חוסר הציוד והרכב, הוזנחה הפלוגה הבטיסית מראש, המ"פ נשאר במחנה פלוגות, התארגן במשך די הרבה זמן ביחס ליתר הפלוגות וכאשר חברה הפלוגה לרפידים טייעה רבות לגש"ח נאחזקת מפקדת אגד התחזוקה.
כל המלחמה היתה מאחור והזדנבה אחרי הגדוד (הגש"ח). היא דולגה בעקבות הגדוד, טייעה לגש"ח בחלקי חילוף וקישור עם העורף ובכל מה שנשאר בימ"ח לאחר הירידה. רק ב"לקקו" הפכה הפלוגה לפלוגה קידמית מג"ח עבור חטי' 600

פלוגת תחזוקת הקשר - רוכזה באזור תיקוני הטנקים בטסה והביאה תועלת רבה כתיקוני קשר פנים, אביזרים, כובעי טנקיסטים וכו'. עבדה כשחלק נייד קדמי שלה נע בעקבות הפלוגות הקדמיות של הגש"ח, לביצוע תיקוני קשר. נעבודתה הוכח שחייבת להיות מחלקת תיקוני קשר. היא עבדה בשילוב עם הטנקיסט. בכל טנק כובעו תיקוני הקשר מאחר והרבה מאוד מכשירי קשר וקשר פנים נפגעו בהם. לפלוגה היו מעט חלקי חילוף וכובעי טנקיסטים שנדרשו מכוון שהגיעו טנקיסטים ללא כובעים. אחד הלקחים מיום הכיפורים שיש למסד את מחלקת הקשר בגש"ח ותפקידה לטפל בבעיות קשר הפנים, קשר החוץ של הטנק.

הגדוד כגדוד התחיל לעבוד רק ב-ט לאוק' 73. מפקדת הגדוד פעלה כחפ"ק ודלגה בעקבות הכוחות. פלוגה אחת נעה לכוון טסה ועבדה שם עד 15 אוק' 73 וביום זה התחיל הדילוג הראשון בציר "עכביש 55". הפל' הבטיסית ישבה באזור רפידים, טיפלה בחטי' 600 ב"לקקו" ובעיקר באגד התחזוקה שישב לידה. שאר הפלוגות - פלוגה ב' היתה בטסה הקטנה בתיקוני רכב, פלוגה ג' עסקה בהחזרה לכשירות של טנקים שיצאו מהקו.

לגדוד היו במהלך המלחמה אבידות:

ב- 14 אוק' 73 בטסה שמונה פצועים, החיילים נפגעו כתוצאה מהפצצה אווירית.
ב- 17 אוק' 73 ב"לקקו" הפגזות ארטילריות שני הרוגים של הגדוד, ארבעה הרוגים של חוליה טכנית מטופחת ושישה פצועים.

הגש"ח התעסק גם בכל נושא הצליחה והגדרה (204) הכולל חילוף דוכרות שנעו בצירים תיקון הגשרים ובעיקר טנקים שהתפכו מהגשרים בסיועו של ק' החילוף הגייסי. עם פתיחת הציר עד "לקקו" הורדו הפלוגות ל"לקקו". ב- 15 אוק' נעו הפלוגות בציר "עכביש" וב- 17 אוק' ירדה שוב ל"לקקו". ב"לקקו" הוצאו מהגש"ח שלוש מחלקות קידמיות מג"ח לטובת היחידות שעברו אם הגשר.

חטי' 421 קיבלה מחלקה שהיתה שייכת למעשה לאוג' 252.

חטי' 14 קיבלה שתי מחלקות מפל' א' מאחר שהם התקדמו יותר עמוק. מחלקות אלו היו תחת פיקודו של ק' החימוש החטיבתי וב 19 לחודש מפקדת הפלוגה על כל מה שנשאר ממנה עם מפקדת הגדוד עברה את התעלה ושאר הגדוד עבר את התעלה ב- 22 לחודש.

(204) בעבודתי זו אינני מתעסק בנושא הצליחה פלוגת הגישור החימושית נושא הראוי להחקר.

להלן פירוט פריסה ודילוגים של גש"ח 862 במהלך המלחמה:

מפקדת הגדוד	פל' קשר	פל' בטיסיה	פל' ג	פל' ב	פל' א	פלוגה / מקום
7/10	9/10	9-16/10	7-8/10	8/10	7/10	רבידים
8-17/10	9-17/10	--	9-19/10	--	8-15/10	סה
--	--	17-20/10	--	9-17/10	--	סה קטנה
--	--	--	--	--	15-17/10	"עכביש 55"
17-19/10	17-20/10	20/10	19-27/10	17-22/10	17-19/10	"לקקן"
20-27/10	20-27/10	--	--	--	20-27/10	"חבית" 36
--	--	--	--	22/10	--	ורדית "חבית"
27/10	27/10	11/11	27/10	--	27/10	אבו סולטן

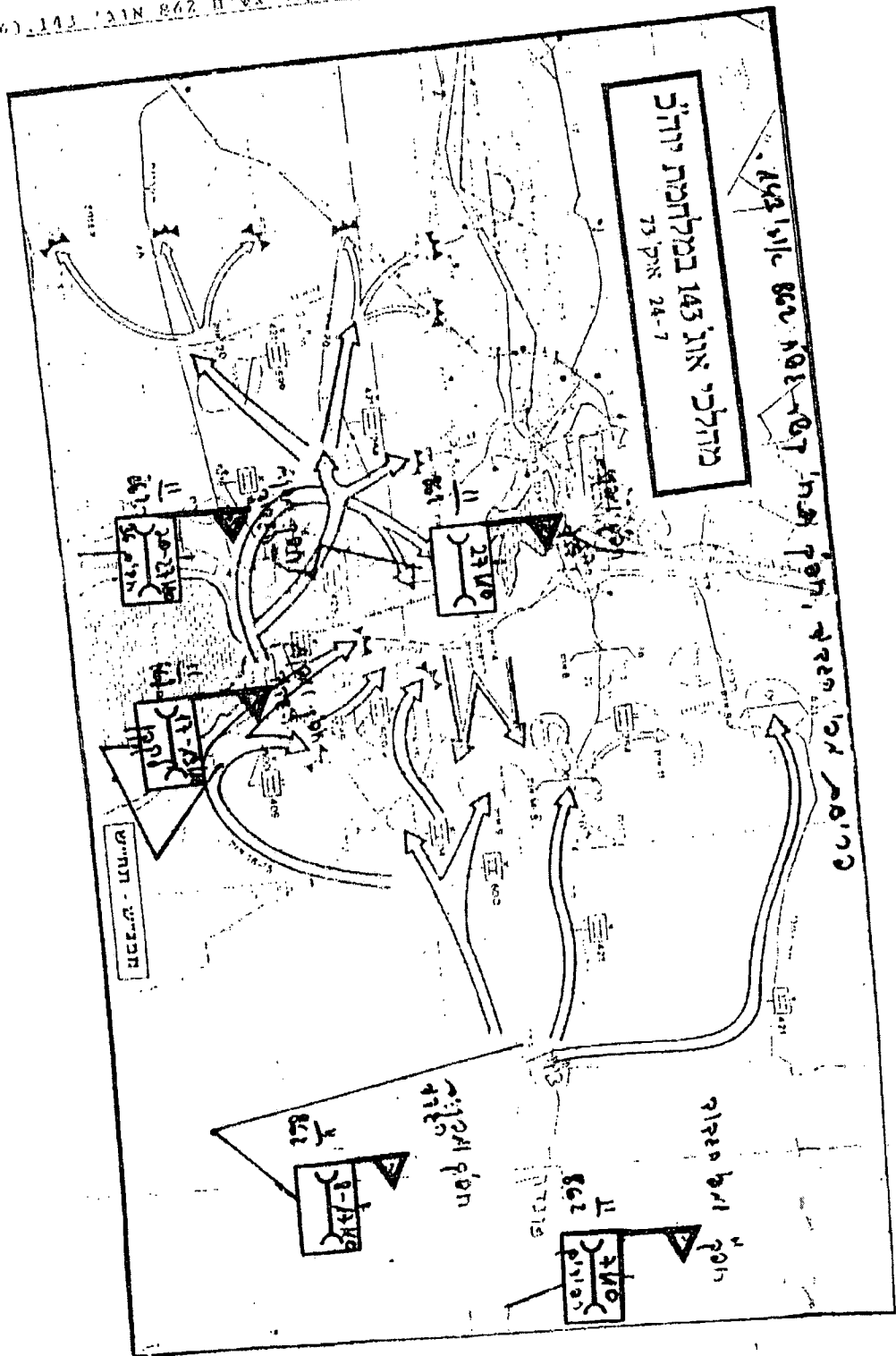
הוצאת פל' ת"פ חטיבות: (205)

לצורך מבצעי הצליחה ותנועות כוחות כצירים עוקפים, צורפו מחלקות מהגש"ח לחטיבות הר"מ:

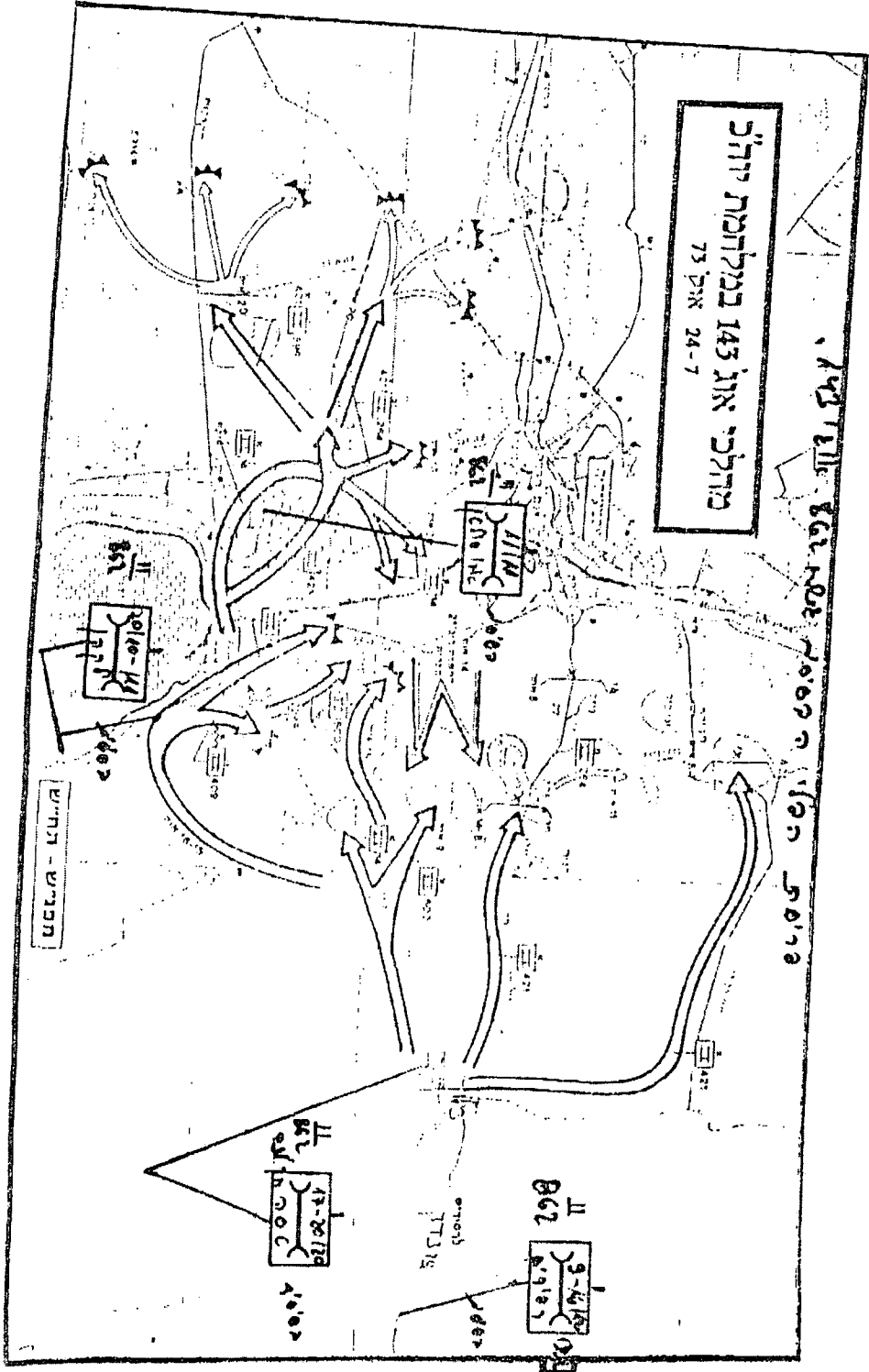
- א. מחלקת רק"מ וכן מחלקת רכב ב' תחת פיקוד חטיבה 14 בין התאריכים 11-20/10 לצורך מעבר הגשרים ועקיפת ציר עכביש מדרום.
- ב. מחלקת מג"ח - מחלקת רכב ב' תחת פיקוד חטי' 421 בין התאריכים 18-20/10 לצורך צליחת הגשרים ומעבר לצד השני.

(205) בעמודים הבאים יפורטו מהלכי הגש"ח לאור מהלכי האוגדה במשך כל זמן המלחמה.

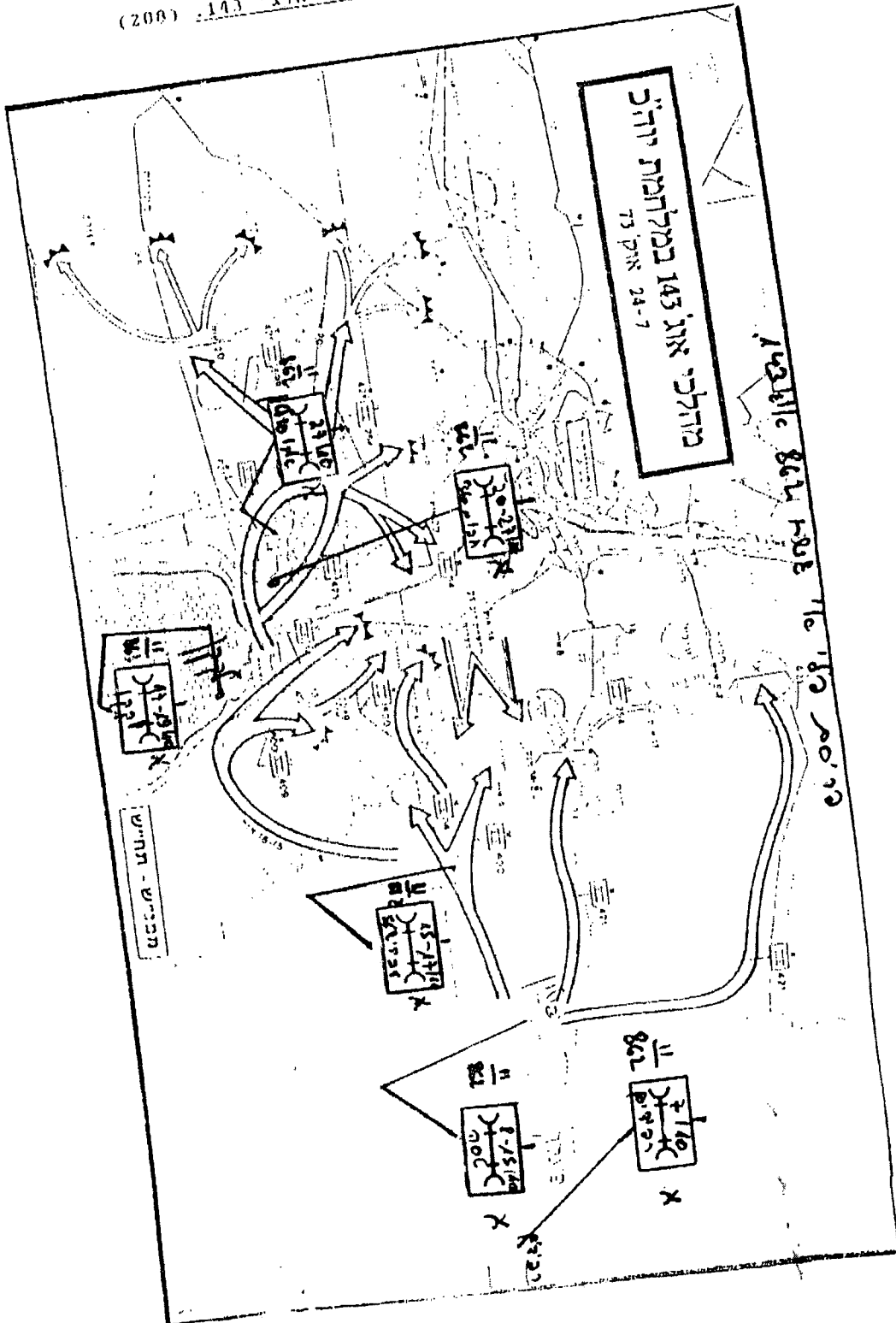
מפה מס' 51 - פריסת מפ' הגדוד, חפ"ק, יח' קשר בש"ח 862 אוג', 141, (206)

מפה מס' 52 - פריסת הפל' הנסי' לית גש"ח 662 אוב' 143 (207)

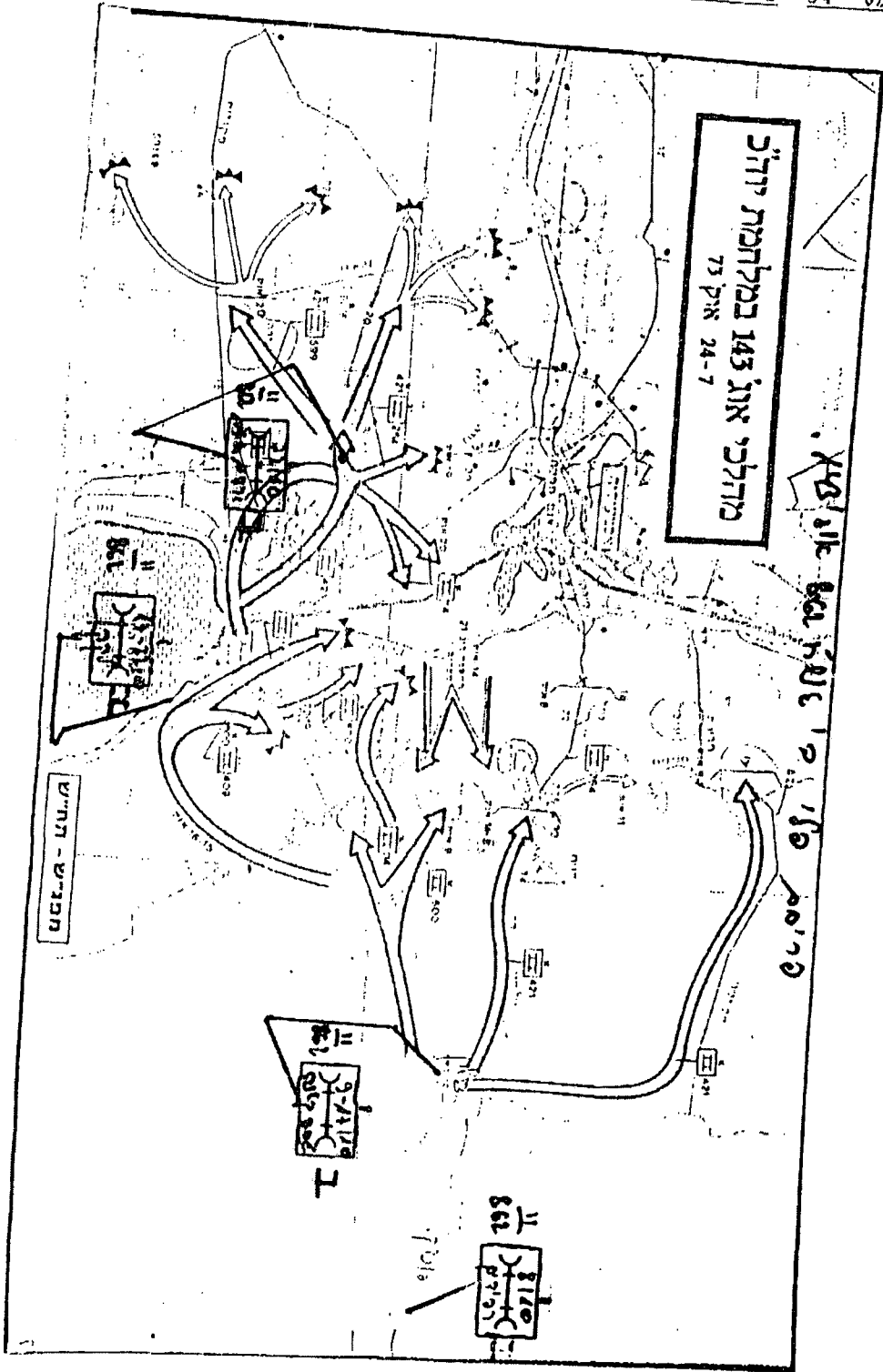

מפה מס' 53 - פרטים מל"מ. א. גש"ח 862 אוב. 143. (200)

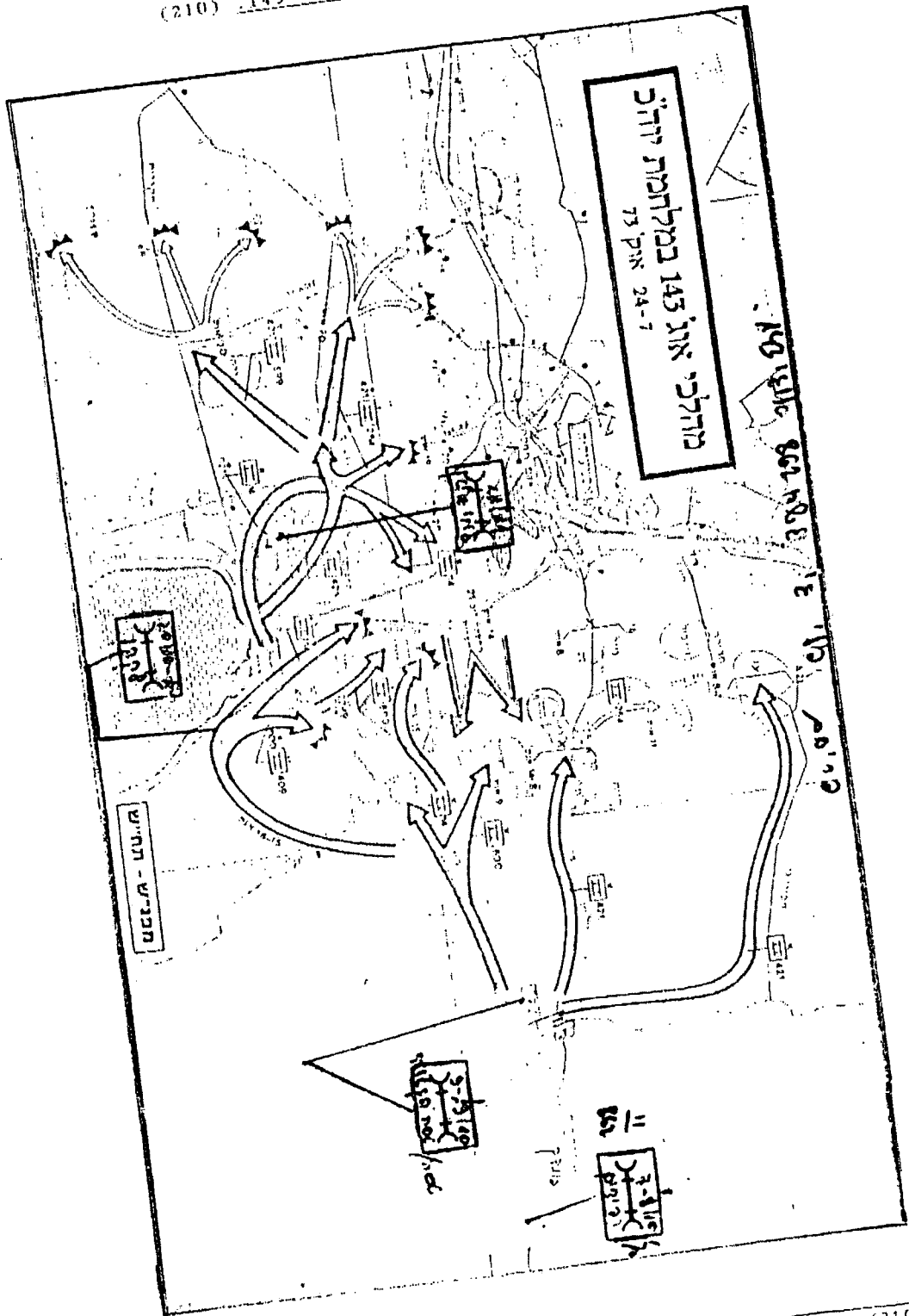

(208) מוצר מ.מ.ר. (802)

מפה מס' 54 - פריסת פל"ב' גש"ח 062 מוג' 143. (209)

מפה מס' 55 - פרטים פפ"א גש"ח 862 אוג' 143 (210)

(210) מפה מס' 55 - פרטים פפ"א גש"ח 862 אוג' 143 (210)

אגד התחזוקה האוגדת שזו המפקדה הממונה של הגש"ח שכחה לדעת שקיים מצב גוף חשוב שבה. מפקד הגש"ח מציין בעדותו:
 "... במלחמה זו עבדתי בכלל ללא אגד תחזוקה..."

כל התורה של רחקים (ריכוזי תחזוקה קידמיים) לא עבדה. אף אחד לא דיבר עם מג"ד הגש"ח ועל כן, אף אחד לא ניסה לארגן מסגרות של רת"קים. מג"ד הגש"ח עבד עצמאי לגמרי, מה עוד שקשר עם מערכת החימוש באוגדה היתה לקויה ביותר. התנועות של הפלוגות היו על דעתו של המג"ד בתאום עם המח"טים בשטח ולא על פי הנוהלים, ומג"ד הגש"ח ביצע בפועל מה שהוא רצה מכוון שאף אחד לא הבין מגורמי האג"מ באגד, מה הוא עושה פרט למפקד האגד שעודכן בדיעבד מ"די פעם על ידי מג"ד הגש"ח. "הם לא הפריעו לנו ולא עזרו לנו בשום דבר"... (211)

לקחים רבים הועלו בגמר המלחמה במסגרת גש"ח 862 פרט למה שהועבר לעיל בחיבורי ואפרט מעט מהם:

מערכת הספקת החלפים

- (1) עקב אי היכולת של מצל"ח ב"ש לצייד את הגש"ח במיכללים ראשוניים נאלץ הגש"ח לבצע הספקת חלפים במשיכה בעיקר במצל"ח רפידים על ידי סבב של 6-7 משאיות קבועות שביצעו סבבים בעיקר למכללים.
- (2) חוסר קשר (אלחוטי, קו, טלפרינטר) עם מצל"ח הקשה על העבודה, הזמנת חלקי החילוף נעשתה ע"י רצים.
- (3) במצל"ח היתה חוליה של הגש"ח (ק"י קישור) קבוע עם שלושה מפטים אשר טיפלו בהספקת החלפים וסיועו רבות לדחיפתם לחזית.
- (4) מצל"ח רפידים אישר אוטומטית כל שובר, סיוע בשרותי העמסה, אתור פריטים ומספרים קטלוגים.
- (5) מצל"ח רפידים לא היה מאורגן לנפק כמויות חלקי חילוף כפי שהיה צורך לנפק במלחמה, חוסר בעלי מקצוע ומחסנאים גרם לכך שהספקים נאלצו ללכת למחסנים ולהוציא את הציוד מהמחסנים בעצמם.

אחזקת צמ"ח ורכב יר"מ הנושא הועלה גם על ידי שתי האוגדות האחרות וגרם לתקלות רבות בביצוע משימות, אי יכולת הטיפול ושמירה על כשירותם בטיפולים לא איפשר את תיפקודם התקין.

אמון הפרט והכנה מקצועית לאנשי המילואים :-

- א. אימון הפרט: במלחמה התגלה שישנה חשיבות רבה לנושא החיילות, מפקד הגש"ח בלקחיו הדגיש נושא זה ואומר: "... יש לבצע אמוני פרט עד רמת הפעלת כחה מרכז/זחל"מ כולל אימוני שדה של התחפרות התנהגות תחת אש נ"מ..."
- ב. אימון והכנה מקצועית: יש לוודא השתלמויות בחידושים ושינויים בצל"מ לדוגמה טנקי M60 וטנקי נג. "... יש לאפשר לבעלי המקצוע להתעסק במילואים במקצועם במסגרות מחלקתיות על מנת לאפשר פיקוח על העסקתם והרמת כושרם המיקצועי..."

לסיכום:

למרות כל הקשיים שהיה לגש"ח בהתארגנות וחוסר הקומוניקציה של המערכת החימושית האוגדתית עם הגש"ח, אי יכולת אגד התחזוקה לסייע למג"ד בנושאים שלישותיים ותחזוקתיים הצליח מג"ד הגש"ח לבצע את המשימה של אחזקת אוג" 143 במלחמת יום הכיפורים. התיקונים הרבים שביצע בצל"מ האוגדה למרות כשירותה הנמוכה בתחילת המלחמה מעידה על יוזמתו הגבוהה של המג"ד.

אם נסכם את התיקונים של האוגדה מ 6 לאוק"י ועד 24 אוק"י 73 הרי שהגש"ח תיקן בתאריכים אלו: טנקי מג"ח 148, טנקי שרמן תומת 61 סה"כ 209 תקלות בטנקים תומ"תים. זחל"מ ונגמ"ש 302, רכב ב" 691 כלים.

(211) דבריו של מפקד הגש"ח בכנס סיכום לקחים מ 7 ינואר 74 מה"ד היסטוריה 74-70-859 מ 7 ינואר 74.

בטנקים (212) 68 החלפות מנועים (יחידות כוח מחוך 148 טנקי מג"ח) - טה"כ
 90 תקלות שונות במנועים דרג א' וב' 209
 51 תקלות במזקו"ם זה כולל עליה על מוקשים
 61 תקלות שונות בצריחים
 83 תקלות בחשמל
 72 תקלות במכשירים אופטיים
 35 תקלות בתותחים
 251 תיקונים

טה"כ תוספת של 251 תקלות נוספות לאותם הטנקים, שמעלה את
 סכום התקלות ל 460 תיקונים. $209 + 251 = 460$

את כשירות האוגדה במשך המלחמה ניתן לראות בטבלה מסכמת של דוח כשירות חימוש
 פיקודי מ 9 אוק' 73.

מקראה

כ: כשיר
 ח: בתיקון

אוגדה 143				/ יחידה		מס' / תאריך	מס'
טה"כ	חט' 14	חט' 421	חט' 600	כ	ח		
230				כ	ח	9/10/73	1
180				כ	ח	10/10/73	2
210				כ	ח	11/10/73	3
250				כ	ח	12/10/73	4
227	71	62	94	כ	ח	13/10/73	5
11	4	4	3	כ	ח		
229	73	62	94	כ	ח	14/10/73	6
9	2	4	3	כ	ח		
215	70	64	81	כ	ח	15/10/73	7
18	7	6	5	כ	ח		
175	56	70	49	כ	ח	16/10/73	8
52	21	11	20	כ	ח		
160	52	59	49	כ	ח	17/10/73	9
15	7	8	20	כ	ח		
175	52	62	50	כ	ח	18/10/73	10
29	7	2	20	כ	ח		
145	35	50	60	כ	ח	19/10/73	11
21	10	5	6	כ	ח		

(212) באם נפרט את התקלות באותם 209 טנקים נמצא גם שהיו תקלות שונות בצריח, חשמל ומכשירים מדויקים ותקלות בתותחים.

אוגדה 143				מס' / יחידה סד' תאריך /	
סה"כ	חט' 14	חט' 421	חט' 600		
153	40	60	53	כ	20/10/73
9	5	3	1	ח	
153	40	60	53	כ	21/10/73
9	5	3	1	ח	
119	35	52	37	כ	22/10/73
43	10	11	22	ח	
				כ	23/10/73
				ח	
120	35	52	37	כ	24/10/73
40	8	11	21	ח	

מקראה

כ: כשיר
ת: בתיקון

חטיבה 421 יצאה עם 79 טנקים לחזית.

חטיבה 600 יצאה עם 113 טנקים לחזית.

חטיבה 14 שהצטרפה במהלך המלחמה קיבלה גזר סיור 87 עמדה ב- 15 לאוקטובר עם 65 טנקים. וזאת לקראת ההכנות לצליחה.

האוגדה סיימה את המלחמה עם 120 טנקים כשירים ו- 40 טנקים בתיקון בגש"ח.